23րդ ՏԱՐԻ 23me année ԹԻՒ № 6332 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 21 Novembre 1906 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՇԵՎՎԱԼ 1324 23րդ ՏԱՐԻ 23me année ԹԻՒ № 6332

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ" ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 80 Ղրշ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 35 Ֆրք.
[illegible]

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ارەولك
[illegible]

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVÉLK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Նոյեմբեր 1, Չորեքշաբթի օրէն ի վեր ԱՐԵՒԵԼՔ [illegible] գինը 10 փարայի [illegible]

Ուստի, [illegible] 20 փարայէն 10 փարայի [illegible]

Կ. Պոլսոյ համար, [illegible] ՀԱՐԻՒՐ գրուշէն ՈՒԹՍՈՒՆ (80) գրուշի, և գաւառներուն համար ՀԱՐԻՒՐ ՔՍԱՆ գրուշէն ՀԱՐԻՒՐ ՈՒԹԸ (108) գրուշի:

Տարակոյս չունինք որ մեր այս զոհողութիւնը պիտի գնահատուի ընթերցասէր ու գրասէր հասարակութեան կողմէ որ հետզհետէ պիտի գտնէ ԱՐԵՒԵԼՔ լրագիրը աւելի ճոխ, աւելի հետաքրքրաշարժ, թէ՛ իր յօդուածներուն պէսպիսութեամբը և թէ՛ իր լուրերուն թարմութեամբը:

Առ այժմ, կը շտապենք անգամ մը եւս կրկնելով շնորհակալութիւննիս՝ մեր գտած ընդունելութեանը համար:

ՎԱՆՔԵՐՈՒ ԴԻՐՔԸ

ՀԱՅ Ս. ՊԷՐՆԱՐ

Վանքերու ծագման վրայ նախորդ յօդուածով խօսելէ ետք՝ այսօր ալ կը խօսինք վանքերու դիրքին վրայ, բառին յատուկ իմաստով, այսինքն թէ ընդհանրապէս ի՛նչպիսի տեղեր շինուած էին նախաքրիստոնէական և քրիստոնէական շրջաններուն մէջ: Ասոնք որպէս զի կարենային ծառայել ճամբորդներու հիւրընկալութեանը, հաստատուած էին գլխաւորապէս ամէնէն բանուկ ճամբաներու, ամէնէն կարեւոր հանգրուաններու վրայ, որոնցմէ անցնիլ անհրաժեշտ էր և տարբեր ուղի չկար:

Այս կարգի վանքերէն մէկն է Փիւթիկի Ս. Գէորգը, զոր շատ պատշաճօրէն կարելի է անուանել Հայ Ս. Պէրնար, իր կատարեալ նմանութեամբ Ալպեան համանուն վանքին հետ՝ ի մասին ճամբորդներուն հանդէպ կատարած ծառայութիւններուն:

Այս բարձրադիր վանքը կը գտնուի Վանայ կուսակալութեան Մոկս ու Գաւաշ գաւառները իրարմէ բաժնող Եզերով անուն լերան գագաթէն քիչ մը վար դաւիթափի մը վրայ: Իր «Փիւթիկի» անունը այլ ընդ այլոյ մեկնութեանց տեղի տուած է բոլոր բանասէրներու ու հնախօսներու կողմէ: Ոմանք կը ստուգաբանեն զայն փուք (կուռք) բառէն ծագած ըլլալ, ուրիշներ՝ փոթորկի բառէն աղաւաղուած կը համարին, զի տարւոյն մեծագոյն մասը ձիւնի եւ փոթորկի ենթակայ է իր դիրքը, որ մերձաւորապէս 2500 մէթր բարձր է ծովու մակերեւէն:

Բայց ի՛նչ ալ ըլլայ իր անուան ստուգաբանութիւնը, սա ստոյգ է թէ Ս. Գէորգի անուան նուիրուած է քրիստոնէական շրջանին մէջ, իսկ իր գոյութիւնը շատ աւելի հին է և կը միրձուի այն վաղաժամանակեայ դարերու հնութեան մէջ՝ երբ Արամազդ կը պաշտուէր այն կողմերը ի մէջ այլոց իր վանատուր յատկութեանը համար: Երբեք տարակոյս չկայ թէ Փիւթիկի վանքը մեհեան ունէր, ո՞վ գիտէ ո՛ր դից նուիրուած, և իր կոչումն էր անցորդները պատսպարել մեհենին հասոյթներէն: Տարակոյս չկայ նոյնպէս թէ քրիստոնէական շրջանին մէջ Ս. Գէորգ անունը տուած է՝ անհետացնելու համար իր նախկին պաշտպան աստուծոյն անունը, ըլլա՛յ այն Արամազդ, ըլլայ Աթենաս, եւայլն:

Իսկ իր կոչումը այդ դարերէն մինչեւ ցարդ ամենեւին փոխուած չէ, և չկայ երբեք վանք մը որ այս Փիւթիկի Ս. Գէորգին պէս մի միայն ճամբորդները հիւրընկալելու մարդասիրական գործին նուիրուած ըլլայ: Արդարութիւնը կը պահանջէ ըսել թէ իր դիրքին շնորհիւ այնպիսի իրական և կենսական ծառայութիւն մը կը մատուցանէ Եզերով լեռնագօտիին երկու կողմն բնակիչներուն ճամբորդութեան տեսակէտով որ ուրիշ խիստ շատ վանքերէ աւելի կ'արդարացնէ իր գոյութեան պատճառը և մարդասիրական նպատակը: Առանց իրեն անկարելի կ'ըլլար լերան մէկ կողմէն միւսը անցնիլ տարուան մեծագոյն մասին մէջ: Հազիւ թէ ամառուան երկու ամիսները իր անհրաժեշտութիւնը քիչ մը կը չափաւորուի, երբ օրերու երկայնութեան ու ձիւնի կամ բուքի նուազ հաւանականութեան շնորհիւ կարելի կ'ըլլայ մէկ կողմէն միւսը անցնիլ առանց պէտք ունենալու այդ վանքը գիշեր մը անցընելու: Իսկ երեւակայել թէ անոր բացակայութեանը որ և է մահկանացու պիտի յօժարէր այդ բարձունքին վրայ ձիւն տեղացած ատեն որ և է տեսակ պատսպարան հաստատել՝ դրամական վճարման փոխարէն ճամբորդ հիւրընկալելու համար, բացարձակապէս անիրականալի յղացում մըն է: Հետեւանքը ամէն յարաբերութեանց խզում կ'ըլլար Մոկսի և Գաւաշի միջեւ տարուան իբր տասը ամիսներու ընթացքին մէջ: Կրօնական, հոգեւորական կոչում միայն կրնար ծնունդ տալ այսպիսի հաստատութեան մը, և ձգել երկարել անոր անեղծութիւնը անյիշատակ դարերէ ի վեր: Եւ այդ միեւնոյն կոչումը միայն կրնայ շարունակել նաեւ յայսմհետէ: Այս պատճառաւ, Փիւթիկի Ս. Գէորգ համբաւաւոր համբաւ մը ունի այդ կողմերը յոյժ ընդարձակ սահմանի մը վրայ՝ ամէն ազգէ ու կրօնքէ բնակիչներու մէջ, որոնք հաւասարապէս կ'օգտուին անկէ, առանց ցեղի ու կրօնքի խտրութեան, ձրիապէս ու սիրով պատսպարուելով հոն երբ ճամբորդելու պէտք ունենան: Ասոր համար՝ Վանայ, Պիթլիսի, Տիգրանակերտի և Մուսուլի նահանգներուն մէջ անխտիր նուիրատուութիւններ կ'ըլլան Փիւթիկի Ս. Գէորգի վանքին համար, որպէս զի անոր ծախքերը հայթայթել կարելի ըլլայ: Զի, ինչպէս ըսինք, ճամբորդները ձրիապէս կը հիւրընկալուին անոր մէջ որչափ ատեն որ հարկ ըլլայ, և կամաւոր նուէրներէ զատ սահմանուած չէին բան մը վճարելու: Իսկ այդ կամաւոր նուէրները կաթիլ մը ջուր համարուելէք ծախքերու ովկէանին մէջ: Նուիրահաւաքները՝ որ փիւթիկապան կը կոչուին՝ կ'անուանուին Աղթամարայ կաթողիկոսարանին կողմէն, զի անոր հոգեւոր իրաւասութեան տակ է Փիւթիկի Ս. Գէորգ, և ոչ-կրօնակից ընկերներ ալ կ'ունենան, որոնց հետ միասին կը պտտին յիշեալ նահանգներու մէջ, մինչեւ նաեւ Ատրպատականի կողմերը և նպաստ կ'ընդունին ամէն ազգի անհատներէ առհասարակ:

Բայց ինչ որ ամէնէն աւելի ուշագրաւ կերպով կը յատկանշէ Հայ Ս. Պէրնար վանքը, այն է որ տարուան որ և է եղանակին մէջ, այն ատեն երբ սոսկալի ձիւն ու բուք կը տեղայ, հաւաքուած ճամբորդները չեն համարձակիր ճամբայ ելլել այս վանքէն, մինչեւ որ անոր մէջի օգտակար աքաղաղէն պատգամ չընդունին, այսինքն մինչեւ որ անիկա չխօսի կէս գիշերին: Երբեմն օրերով շաբաթներով կը խանուին կը մնան ճամբորդները, բայց աքաղաղին լռութեանը համար չեն մեկնիր: Այլ կը մեկնին, երբ անիկա խօսի: Խօսիլը կը նշանակէ թէ օդը պիտի բացուի, ձիւն և բուքը պիտի դադրի, կամ պիտի չականի: Լռել մնալը հակառակ իմաստ ունի: Նախապատմական ժամանակներէ ի վեր չէ յիշուած թէ Փիւթիկի Ս. Գէորգի աքաղաղը սխալած ըլլայ, կամ ճամբորդ մը անոր հետեւելով զղջացած ըլլայ: Իսկ ընդհակառակը կաւատորութիւն չառնող սկեպտիկներէն վընասուողները շատ կը յիշուին:

Աւելորդ է ըսել թէ այդ կողմի բոլոր բնակիչները, քրիստոնեայ կամ ոչ-քրիստոնեայ, հրաշքի կը վերագրեն աքաղաղին օգտակար այս յատկութիւնը և այդ գաղափարով հաւատք կ'ընծայեն անոր, իսկ թէ այդքան բարձրութեան մը վրայ՝ աքաղաղին բնազդը կը զգայ մթնոլորտին մօտալուտ փոփոխութիւնը՝ բոլորովին դուրս չմնար գիտական սահմանէն, քանի որ ընդունուած է թէ կենդանիներէն ոմանք այլ և այլ ձեւով օգտակարութեան բնազդ ու ձիրք ունին, զոր անգիտակցաբար կը յայտնեն և մարդիկ կ'օգտուին անոնցմէ:

Իսկ այս Փիւթիկի Ս. Գէորգ վանքին աքաղաղը մասնաւոր խնամքի առարկայ է, որուն մահէն ետքը կը յաջորդէ ուրիշ մը նոյնքան խնամքով: Տեսնելու է թէ ուղեւորներու խռնուած բազմութիւնը ինչ անհամբերութեամբ կը սպասէ անոր խօսելու ձայնին՝ ճամբայ ելլելու համար և ի՛նչչափ կը սիրի երբ անոր լռութեանը կը հանդիպի. իսկ անիկա անգիտակից իր խօսելու կամ չխօսելու հետեւանքներուն, կը կանչէ կամ ոչ, ինչպէս որ իր բնազդը իրեն թելադրէ: Եթէ Ալպեան Ս. Պէրնարին մէջ շուներն են որ մեծ ծառայութիւն կ'ընեն ճամբորդներու, Հայ Ս. Պէրնար վանքին մէջ ալ անոր աքաղաղներն են որ ծառայութիւն կ'ընեն:

Փիւթիկի Ս. Գէորգի վանքին ի տես կամ անոր վրայ պատմուածներուն ի լուր՝ մարդ ինքզինքը փոխադրուած կը զգայ մեզմէ դարեր առաջ՝ երբ վանքերէ զատ ուրիշ պատսպարաններ չկային ճամբաներու վրայ և ամէնէն աւելի այդ նպատակին համար հիմնուած էին վանատներ, որոնց ամէնէն նախնականին և անփոփոխին գեղազանցապէս սիրալիր օրինակ մըն է Եզերովի բարձունքը հաստատուած Փիւթիկի սոյն հնաւուրց վանքը, իբրեւ անհերքելի ապացոյց թէ սկզբնական վանքերը օթեւան, իջեւան ընծայելու համար հիմնուած էին:

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԵՐ

ՍԻԿԱՌԷԹ ԹԷ ՍԻԿԱՌ

Տակաւին շատեր, գրաւ կը դնեմ, չեն կրցած զանազանել մէկը միւսէն, սիկառէթը սիկառէն, թէեւ երկուքն ալ ծխելու կոչուած և ծախու համար խոտէրով պատրաստուած ըլլան:

Սիկառէթը — գլանի՞կ ըսե՞նք — բարակ սպիտակ թուղթով պատատուած այն մանրիկ ու յաճախ համեստօրէն զարդարուն վառելիքն է, ռամկական ծուխը, որ զարմանալի զուգադիպութեամբ մը այնքան աղէկ կը վայլէ կանացի մատներուն ու բերնին, որքան գէշ կ'երեւայ յաճախ էրիկ մարդու մը հաստաբազուկ ձեռքերուն մէջ ու սեւնագորդ անգոյն շրթունքներուն վրայ: Սիկառէթ մը — թրքակա՞ն, ռուսակա՞ն, երկուքն ալ յարգի են յԵւրոպա և երկուքն ալ միշտապէս գործածելի — այսպէս, սիկառէթ մը, կնոջ մը ձեռքին մէջ, աւելի բանաստեղծական, աւելի գինովցնող երեւոյթ մը կը ստանայ, իր ծուխի յորձանուտ գալարումներովը, անոր մերթ նուաղական ակնարկը և մերթ անոր շրթունքներուն քմծիծաղը աւելի հեշտօրէն կ'այլակերպէ, կ'անորոշացնէ, մինչդեռ նոյն այդ սիկառէթը, մանաւանդ փողոցին մէջ, կը դնէ հանայ էրիկ մարդուն վրայ և անոր անպատկառ ու նուազ հաճելի կերպարանք մը կուտայ, տափակ արտայայտութիւն մը կը շինէ:

Ուրեմն, քանի որ սիկառէթը կիներուն յատկացուցինք, էրիկ մարդոց տանք սիկառը, լայն մոխրագոյն ծխախոտի տերեւներով շինուած սիկառը որ իր զանազան գիներովը ու զանազան անուններովը կը թուի առանձին galerie մը կազմած ըլլալ աշխարհիկ մարդոց ընկերութեան մէջ: Կան կարգ մը կոմսեր, մարքիզներ որոնք իրենց Rotschildովը կամ Londrèsովը կը ճանչցուին: Վերջերս խնդիր եղաւ գիտնալ թէ գրական մարդիկն ալ կը սիրե՞ն սիկառը, Հաւանայի այս ընտիր բերքը: Պատասխանները երկդիմի են և իրարմէ տարբեր կարծիքներով յղացուած, և սակայն ամէնքն ալ կը շեշտեն սա պարագան թէ ոչ միայն ծխելը, մանաւանդ սիկառ ծխելը հաճոյք մըն է մարդուս, այլ և կը խոստովանին թէ իրենք սիկառը նկատած են իրենց խոկմունքներուն, իրենց intime զբաղումներուն, մէկ խօսքով իրենց աշխատասենեակին մէջ անցուցած վայրկեաններուն հաճելի ընկերը որ ներշնչում կուտայ իրենց, որ կ'ամփոփէ, կ'առաջնորդէ իրենց միտքը դէպ ի լաւագոյն ու գերագոյն հորիզոնները մտածողութեան:

Մէկ քանի պատասխաններ:

Վիքթօրիէն Սառտու կը գրէ.— «Ես սիկառ կը ծխեմ եւ սիրով. ինծի այնպէս կը թուի թէ սիկառը կ'արթնցնէ միտքս, կը ցրուէ հոն հաւաքուած մշուշը. չծխած օրերուս ոչինչ չեմ կրցեր արտադրել իմ ուզած կերպովս. մանաւանդ, երբ կերակուրէն վերջ, ընտիր սիկառ մը ակռաներուս տակ, մտածել կը սկսիմ, բոլոր տեսած ու ապրած կեանքիս յիշատակները կ'արթննան յանկարծ միտքիս մէջ եւ կը հրճուիմ անոնցմով, կը թաղուիմ, կը սպառիմ անոնց մէջ:»

Փաթիւլ Մէնտէս ալ կը խոստովանի թէ անդադար կը ծխէ: Արդ, պէտք է գիտնալ թէ արդի քննադատներու այս հերոսը եւ բանաստեղծներու այս իշխանը կը սպառէ միայն է՛ն ընտիր, է՛ն գեղեցկատես և է՛ն սուղ սիկառները Հաւանայի:

Ծխելու ի նպաստ տրուած պատասխաններուն մէջ պակաս չեն սրամիտ ու զուարթ խօսքերն ալ: Այսպէս, Ապէլ Էռման կը գրէ.— «Սիկա՛ռ, սիկառէ՛թ, ո՛հ, հաճոյքով ու կարօտով կը ծխեմ զանոնք, թէեւ կը զգամ թէ անոնցմով չէ որ մենք, գրողներս, պիտի կարենայինք տիրանալ տաղանդի: Թէոտոր տը Պանվիլլ ըսածին պէս, է՛ն պարզ միջոցը հանճար ունենալու, ինքնին ի ծնէ հանճար ունենալն է, անկէ դուրս բան չկայ:»

Էմիլ Ֆակէ, օրուան նշանաւոր քննադատ-իմաստասէրն ալ այս կարծիքէն է:

—Ես ալ կը ծխեմ, կ'ըսէ, [illegible] որ բան մը չի ծառայեր անիկա, բայց կը ծխեմ, միշտ պիտի ծխեմ:

Սիկառէթի սիրահար գրագէտներն ալ պակաս չեն թուով: Ֆրանսուա Քոբբէ կը պատասխանէ ըբքօրքըրն.

—«Ես ալ շատ կը ծխեմ, բարեկամ, անդադար սիկառէթ կը ծխեմ, մէկը կը նետեմ, միւսը կը վառեմ, թէ գրած ատենս, թէ քալած ատենս, թէ խօսած ատենս. տասնեւութը տարեկանիս սկսայ և այսօր վաթսուն տարեկանիս մէջն եմ և չյոգնած կը ծխեմ. կրնա՞ք հաւատալ որ այս սիկառէթներուն կը պարտիմ գրական արտադրութիւններս, որոնց ինծի համբաւ մը չըրած ըլլալնին դուք էք խոստովանողը. ես չեմ հաւատար, բայց կը ծխեմ, պիտի ծխեմ, երթա՛ք բարով:»

Բայց ապահովապէս է՛ն սիրուն պատասխանը կրնայ նկատուիլ Բիէռ Լօթիին, Արեւելքի ջերմ սիրահար այս եզական Ակադեմականին տուածը.

—«Ես թրքական սիկառէթները միայն կը սիրեմ ծխել և մէջ մըն ալ Պոլսական նարկիլէն, այն չքեղ, խորհրդաւոր ու երազայոյզ նարկիլէն:»

ՊԵՐՃ

ԿԵԱՆՔԸ ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՆՆԱՆ ՀԱՃՈՅՔՆԵՐ

Բանա՛նք պատուհանները և փեղկերը: Գորշ ու բարակ լոյս մը կը թափանցէ թմրած տունէն ներս: Նաֆթալինի հոտ մը կը շոգիանայ: Օդին մէջ պլպլուն կծու հոտ մըն ալ կայ, որովհետեւ մուշտակները թօթուած են անխոհեմութեամբ: Տանտիրուհին կը փնտռտայ ու կը ծիծաղի: Սենեկապանուհին զարդախուցին աթոռներուն վրայ կը տարածէ կակուղ առարկաներ և չինչիլլայի մուշտակը: Անցեալ ձմրան գեղանները չէրքեներ կը հանեն զարպանին մէջ և իրարու կը խօսին, ըսելով. «Մենք ո՞վ դուրս պիտի գայ ամէնէն առաջ:» Դուրս հանուած առաջին հագուստը կ'ըլլայ կակուղ, երկայն և քնքուշ նրբինազգեստը, որ ամբողջ ամառը հանգչած կը մնայ լաւանտի քսակներու մէջ:

Կարասներուն վրայէն հանենք իրենց ծածկոյթները, և նկարներուն ու հայելիներուն վրայէն՝ իրենց մառլ չղարշները: Այդ հին բարեկամները նորստոյ բարեկամներ կը թուին մեզի և գողտր նորադարձութեամբ մը կը դիտենք զանոնք: Ողջո՛յն, ընտանի փոքր թէյնամթառ, խառնելիկ բարձրաթոռ, դաշնաւոր մետաքսաներով: Ողջո՛յն, չպարուած ջրանկարներ, ուր գեղուհիները պահած են երկար ատենէ ի վեր: Պատի ժամացոյցը, ձեղի ժամանակակից, բարի դուլուա կը հնչէ յստակօրէն: Սրահին մէկ անկիւնը, ճաբոնական քրիզանթէմները կը ցցեն իրենց խոշոր գլուխները, վարդագոյն պլինձի, մոխրամած բասրագոյն, քրքումի երանգներով: Քրիզանթէմները իրենց կարօտէն կը տարուան, թէյի անուշահոտ բոյրը ծծելով, որ կը բարձրանայ գաղջ յախճապակիներէն: Օրը իրիկուն կ'ըլլայ: Վարագոյրները կը սպրդեն իրենց կակուղ ծալքերը: «Եղիցի լո՛յս:» Ելեկտրականութիւնը, աներեւոյթ թելի մը երկայնքէն կը վազէ, և ահա կը լուսաւորուի չորս կողմը:

Աշուն է...

[illegible] ապրիլ Բարիզը ոչ, երբ մարդ չկայ հոն, զուարճալի է. ոչ նուազ զուարճալի է հոն վերադառնալ, երբ դարձեալ ոչ ոք կայ հոն:

Ցուլիսին ինչպէս հոկտեմբերին ու նոյեմբերին, անկաշկանդ կեանք մը կը վարէ Բարիզցին: Ոչ այցելութիւն կայ և ոչ ալ ընդունելութիւն: Պուա տը Պուլօնեի մէջ չեն ճաշեր ալ եւս: Աշուն է... Այդ կէսաւուրի եղանակը կանանց սրտին մէջ փափագ կ'արթնցնէ կարդալու, խօսելու, երազելու վառարանին անկիւնը, որ կը ճարճատէ ու կը շողայ, մաայլ քալօրիֆէրը վառուած չըլլալով տակաւին: Այս միջոցին գահերիկ ու քիչ մը կեղծ կը թուի ամէկալից զուարթութիւնը. աւելի քաղցր է զգայնիկ ըլլալ այդ ատեն, երբ քառասուն տարեկան կիները աւելի գեղանի, աւելի սրտագրաւ կ'երեւան իրենց թօշնած հրապոյրներով:

Գիւղագնացութիւններէ ու տեղափոխութիւններէ յետոյ, ամարանոցներու, երկաթ ցանկապատով շրջապատուած և դալարագով յարդարուած պարտէզներու մէջ ատեն անցընելէ յետոյ, տօթագին ծովափերու վրայ բնակելէ և կասկածելի մաքրութեամբ ջուրերու մէջ լողնալէ յետոյ, վերջապէս փոքր յուսախաբութիւններ և տաղտուկներ կրելէ յետոյ, որոնք մեծագոյն հաճոյքը կը կազմեն արձակուրդի մէջ եղող Բարիզցիին, ընտանեկան յարկը կը թուի ըլլալ հանգստաւէտ ու հեշտալի բան մը:

Մարդ հեշտանքը կը վայելէ հանդարտութեան ու մենութեան, հաճոյքը կ'ունենայ կանուխ պառկելու և տղոցմով չըր-

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (7)

ԼԻԱՆ-ՆԷՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԱԴԱՄԱՆԴԻ ՀԵՏԱԶՕՏԻՉԸ

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԿԱՆԱՉ ՏՈՒՆԸ

—Ապահո՞վ էք թէ մեռած էր ան:

—Կ'երաշխաւորեմ այդ բանը: Ես օգնեցի տէրերուս՝ այդ մարդը թաղելու համար: Երկաթէ ձողի մը պէս կարծր էր, և դիակի մը պաղութիւնն ունէր:

Կինը լուեց պահ մը, յետոյ յարեց.

—Սէրիսօլի բժիշկը ի՞նչ կը խորհի այդ վերակենդանացած դիակին վրայ:

—Չեմ գիտեր, բայց այդ պարոնները կը խորհին որ գործուած սպանութիւնը և դերեզմանի բանաքարումը արտակարգ իրողութիւններ են:

—Բայց լսած եմ թէ Սէրիսօլի պարոնները յանկարծակիի բերեր են մարդասպանները, զանոնք հետապնդելով, առանց կարենալու ձերբակալել:

—Այդ բանին մէջ է որ կը կայանայ գաղտնիքը: Յարձակում գործողները անհետացեր են, գետնին տակ անցնելու պէս:

—Զարմանալի՜ բան, մրմնջեց Մարթին:

—Այո՛, բայց այդ պարոնները միաքերնին դրած են գործը լուսաբանելու. իմ տէրերս յամառ ու բանիմաց մարդիկ են:

Մարթինի շրթունքներուն վրայ թեթեւ ժպիտ մը սառած եկաւ. բայց նկատելով որ բաւական խօսած էր, հաշիւը կարգադրեց խանութպանուհիին հետ և դուրս ելաւ, իր ծանր կողովին բեռան տակ կքած:

—Մանո՛ն, լաւ մտերմացաք այդ կնոջ հետ, գոչեց Տիկին Էթիէննէ: Առաջին անգամ է որ այդ կինը յաճախորդուհիներուս հետ կը խօսի: Բարի լոյսով և մնաք բարովով կը գոհանար ուրիշ ատեն:

—Ո՞վ է այդ կինը, հարցուց Մանոն, չեմ ճանչնար զանի. ապահովաբար տեղացի չէ:

—Ո՛չ, Կանաչ Տան խոհարարուհին է: Գէշ յաճախորդ չէ, առանց սակարկութեան կը գնէ ամէն բան և մեծ յանձնարարութիւններ կ'ընէ: Բայց մարքիզուհիի ձեւեր ունի և դիմացինին ջիղերը կը գրգռէ. արհամարհոտ կերպարանք մը ունի: Աղէկ լեզուն բացիք:

—Էհ, ես չեղայ պատճառը, պատասխանից Թէրէզ Պալմանէ ծիծաղելով, այլ այդ մարդուն խորհրդաւոր սպանութիւնը: Ակներեւ է թէ ամէն ոք կ'ուզէր գիտնալ սպանութեան պարագաները: Սոխալեցայ գինցածս պատմել քառասուներորդ անգամ ըլլալով թերեւս:

Մանոն նոյնութեամբ մը ձգելով ժամացոյցին վրայ, գոհունակօրէն հեռացաւ:

—Ուշ մնացի եւ ճաշս ալ ուշ մնաց: Ա՜հ, ո՛րքան շատախօս եմ եղեր:

—Ազնիւ կին մըն է, ըսաւ խանութպանուհին, երբ Մանոն մեկնեցաւ:

—Այո՛, յարկէն հոն գտնուող կիները, բարի ու հաճոյակատար կին մըն է: Մարթինէն շատ կը տարբերի:

—Իրաւունք ունիք, պատասխանեց Տիկին Էթիէննէ: Կանաչ Տան խոհարարուհին մաայլ բան մը ունի աչքերուն մէջ, որ սոսկում կը պատճառէ դիմացինին: Կարծես թէ հանդարտ հոգի մը չունի այդ կինը:

—Պէտք է աւելցնել որ արտակարգ տան մը մէջ կը գտնուի և այնպիսի մարդոց քով կը ծառայէ, որոնք իրեն չափ մայլամած դէմք մը ունին և նոյնքան լռակեաց են:

—Սկզբան կ'ըսուէր թէ որսորդութեան համար եկած էին այս կողմերը. սակայն դուրս ելած չունին:

—Կրա՛լ, ասանդհետեւ օրէ ի վեր հոս կը գտնուին, յարկը խանութպանուհին հաշտարար չեշտով մը: Թէեւ հարուստ մարդիկ չեն համարուիր, սակայն Մարթէնի գրպանը միշտ ոսկիով լեցուն է:

Այս խօսքերուն վրայ, որոնցմով կը բարձրանար Կանաչ Տան բնակիչներուն յարգը, յաճախորդուհիները իրարու ետեւէ մեկնեցան:

Ամէնքն ալ տուներնին գացին, քիչ մը աւելի շաղակրատութեան նիւթ գտնելնուն համար գոհ:

Մանոն, Սէրիսօլ դարձին, Կանանչ Տան խոհարարուհին բրած հարցումները վերյիշեց: Մտքէն կը հարցնէր թէ սխալ մը գործած չէ՞ր միթէ անծանօթին սպանութեան պարագաները պատմելով, որ խորհրդաւոր քօղով մը պարուրուած էր:

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆԾԱՆՕԹԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Մինչ Սէրիսօլի բնակիչները կը շարունակէին իրենց բամբասանքները, Ռօմէն աւելի քան երբեք կը մնար իր աշխատանոցին մէջ, գիշեր ցերեկ վառ պահելով իր հնոցը, ինչպէս կ'ըսէր Մանոն:

Լավուազիէէ և Ժ. Պ. Տիւմայէ յետոյ, որոնք ապացուցած են թէ ադամանդը բիւրեղացած ածուխ է, շատեր փորձած են այդ կերպով պատրաստել ադամանդը: Ու Ռօմէն ալ անոնցմէ էր:

Աշխատանոցը ամէնէն հետաքրքրաշարժ մասը կը կազմէր դղեակին: Քառակուսի աշտարակներէն մէկուն մէջ հաստատուած, ամբողջ գետնայարկը կը գրաւէր. առաջին յարկին մէջ, ուր կ'ելլուէր քարէ սանդուխով մը, գիտունին տրամադրութեան տակ կը գտնուէին սքանչելի մատենադարան մը և հանգստեան փոքր սրահ մը: Ռօմէն երբեմն ամբողջ գիշերը կ'անցընէր իր հնոցներուն մօտ, տաքութեան աստիճանին վրայ հսկելու համար, և երբ շատ ընկճուած զգար ինքզինքը, բազմոցի մը վրայ կը փռուէր, որ առիւծի մորթով ծածկուած էր:

Հին ու ճշմարտապէս ազուր կարասիներով յարդարուած հին բնակարանին այդ անկիւնը, քանդակուած կաղնիէ աթոռներով, որոնք պատերուն երկայնքը կը գտնուէին, այդ փոքր սրահին կ'ընծայէին խստամբեր և ինքնամփոփ երեւոյթ մը, ուր քարէ խոշոր վառարան մը կը կանգնէր. ամբողջ ծառի մը կոճղը հանգստօրէն կը տեղաւորուէր հոն:

Զոյգ նեղ պատուհան, քառակուսի փոքր ապակիներով, կապարի մէջ ագուցուած, աղօտ լոյս մը կը մաղէին սենեակին մէջ:

Ցեղունէն կախուած էր խոշոր լամբար մը, որ ընդհանրապէս գիշերուան մէկ մասը վառ կը մնար: Սալաքարերուն վրայ գորգ չկար, բայց հոս հոն կը տեսնուէին գազանի մորթեր:

Այդ մայլ շրջանակին մէջ երկու բան զուարթ նոթ մը կը դնէին: Սիրուն մանրանկար մը կը ներկայացնէր մանկամարդ և հրաշալիօրէն գեղանի կին մը, Տիան տը Սէրիսօլ, և իտալական ֆայանսէ մեծ անօթի մը մէջ՝ մանուշակի փունջ մը, որ գլխիչ բոյր մը կ'արձակէր:

Այդ մանուշակները հրճուանք կը պատճառէին Ռօմէնին. կը պաշտէր այդ ծաղիկը և չէր կրնար հրաժարիլ անկէ: Ամառ թէ ձմեռ, քիմիագէտը Նիսէն ամէն օր կ'ընդունէր մանուշակի փունջ մը:

Աշխատանոցը, ցած սրահին մէջ հաստատուած, ինքնատիպ երեւոյթ մը ունէր:

Բարաշէն պատերուն երկայնքը կը գտնուէին կաղնիէ պահարաններ, որոնց վրայ կարգաւ շարուած էին ամէնէն այլանդակ գործիքները. սրուակ, ալամպիք, փորձանակ, ամէն մեծութեամբ և ծաւալով «քօրնիւ»ներ:

Փուռ մը, որուն յատակի ձուլածոյ տախտակը չէր պայեր բնաւ, սենեակին անկիւններէն մէկը կը գտնուէր. ոչ շատ հեռու կը գտնուէր քարէ սեղան մը տաշտ, զոր ամէն առտու կը լեցնէին փայլուն հանքածուխով, մետաղի պէս շողշողուն:

Տախտակամածին ուրիշ մասերուն վրայ կային մեծ քանակութեամբ շիշեր, որոնք զանազան գոյներով հեղուկներ կը պարունակէին: Ոչ մէկ կարասի կը նշմարուէր:

Մարմարէ զանգուած մը, պատին կըրթնցուած, իբր սեղան կը ծառայէր. նաեւ կային փայտէ երկու աթոռակներ, որոնք աթոռի տեղ կը գործածուէին:

(Շարունակելի)

ջախջախուած չըլլալու, զորս պէտք է յանդիմանել կամ զուարճացնել: Աշխարհիկ տարապարհակ յոգնութիւնները կրկէ առաջ, ինքնակացութեան հեշտալի զգայութիւնը կ'ունենայ մարդ:

Սակայն կնոջական կեանքը նուիրական ու անփոփոխ ծէսեր ունի. տան չաստուածներուն յարգանք ընծայելէ յետոյ, իրենց սրբարանին լուսաւորմամբ և պճնումով, պէտք է նաև մեծարանքի բաժին մը հանել Նորոյթի չաստուածներուն, ինչ որ շատ աւելի սուղի կը նստի:

Այդ գից կամքը անողոք և խորհրդաւոր է: Ինչո՞ւ համար կանանց գլխարկներ ալ տխուր բաղդակիցը ըլլան այն միամեայ տունկերուն, որոնք մէկ եղանակի կեանք ունին: Ինչո՞ւ համար կը բանադատեն որ մեր չրջազգեստները — ամէնէն տակուն և ամէնէն գործնական զգեստներն իսկ որոնց նորաձեւութիւնը հնանալու չէր — անօթապարտ ու կանխահաս վախճան մը ունենան: Այդ խեղճ զգեստները կը չարչարեն, և տրուած ամէնէն փոքր չարչարանքն է այն չակերտումը զոր կը կատարեն զգեստին վրայ, բան մը որ աւելի սաժանելի է քան զգեստներու խցարդելութիւնը:

Գլխարկներու վրայ խօսինք: Ահ, որքան վայելուչ էր անցեալ տարուան փոքրիկ գլխարկը: Մէջտեղի մասը այնքան լայն էր և եզրը՝ այնքան փոքր: Այդ գլխարկը ուղղաձիգ կերպով կը կանգնէր, ի հեճուկս տրամաբանութեան և գեղեցկագիտութեան, ասեղներով բռնուած և ժապաւէններու, ծաղիկներու և կեղծամներու կոյտի մը չնորհիւ դէպ ի հաւասարակշռութիւն ծռած: Մեզի հաճելի կը թուէր, թէև տգեղ ըլլար: Այսօր ոչ նուազ տգեղ է կանացի այդ փոքր գլխարկը, բայց դադրած է սիրահաճոյ թուելէ: Այդպէս ուզած են Նորոյթի չաստուածները:

Ուրեմն երթա՛ք բարով գլխարկի բոլոր հին ձեւերը, և ողջո՜յն նոր գլխարկներուն: Բարիզուհիին սովորականը զորդամանակը կը կախուի ախորժելի ու նուաստացած:

Քիչ մըն ալ չրջազգեստներուն վրայ խօսինք: Ամերիկան չրջազգեստը ո՛րքան մեծ ընդունելութիւն գտած էր անցեալ տարի: Տձեւ կազմուածք ունեցող բոլոր կիները ընդունած էին զայն, արուեստաւէր յայտ կը բերէր մարմնոյն բոլոր չնորհալիութիւնները: Այդ ձեւ չրջազգեստը ամէն ինչ կը սպառէ և ամէն ինչ ի վեր կը հանէ կնոջ մարմնոյն վրայ: Թէ՛ անօթախոհութեան և թէ պչրասիրութեան զոհագուած կուսայ:

Բարիզուհիները կարծեցածին չափ նանրամիտ չեն. փոփոխութեան միայն հաճոյքին համար չէ որ փոփոխութիւններ կը ներմուծեն նորոյթի մէջ:

Սա կանաչ գլխարկը, սա գորշագոյն չրջազգեստը գնուեցան անցեալ տարուան sport-sezon-ին համար, երբ ձմեռը անցած էր և գարունն ալ չէր եկած տակաւին: Մարտի բնանկարը, կապոյտ, մարգրիտ ու արծաթի երանգներով և զուարթացած արեգակնատես տեղատարափներով ու կենդանի փոքր տարաշարով, կը վայլէր չըրջազգեստին ու գլխարկին: Իրարու համար գնուած էին միեւնոյն առեն:

Բայց հոկտեմբերի և նոյեմբերի բնանկարը, մօխ և ամպոտ, չէկ և կապոյտ գոյներով, լաւագոյն երանգներ կը պահանջէն, իր չքեղ և ծանրախոհ décor-ին յարմարելու համար:

Կնոջական գլխարկները թո՛ղ ծածկուին դժնիկի կարմիր պտուղներով և վայրի սալորի կապոյտ պտուղներով, պղնձագոյն և անագապղնձի գոյն տերեւներով: Գլխարկներուն վրայ դնենք թխագոյն զգեստներ, փշալից չագանակներ, խաղողներ, մանուշակագոյն ու սեւ խաղող, բայց ոչ ճերմակ խաղողներ, որոնք չեն գիտեր ո՛ւրկից եկած են, թերեւս Բեւեռէն: Մեր չրջազգեստներուն թաւիշն ու ասուին թո՛ղ կիչեցնեն անտառին ծառերն ու բոյսերը, չոճիներու մութ կանանչը և եղնիկներու մազին գոյնը: Ամայի պարտէզներու քնքուշակը կը թելադրէ մեր քմայքը՝ ծաղիկ երանգներուն նախապատուութիւն տալու, ինչպէս կարմիր տանձենիներու, մանուշակագոյն լուսածաղիկներու, վարդագոյն ձիւնածաղիկներու և կապտագոյն արեւածաղիկներու:

Այսպէս, եղանակին գոյներով հագ՝ուած և վայրի բարունակներով զարդարուն գլխարկներ դրած, թանկագին մուշտակը մեր ուսերուն վրայ, եղծած չպիտի ըլլանք Բարիզի՝ աշնան բանաստեղծութիւնը, հակառակ նորաձեւութեան քմայքին:

ՄԱՐՍԷԼ ԹԻՆԷՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՑՈՐԵՆ		Փարա
Առաջին սպիտակ	օխա	35½-36
Երկրորդ »	»	34 -
Խառն	»	32 -33
Զավտարլը	»	30 -31
Կարծր առաջին	»	37 -37½
» միջին	»	33 -35½

Այսօր 4 վակօն Անատոլըի ցորեն ժամանեց.

ԱԼԻՒՐ	Դրշ.
Տեղական գըրմա Ա. Պարկ	67 -68
» » Բ. »	65 -

ԹԵՓ

Օխան 16-18 փարա

ԳԱՐԻ		
Քէօսթէնճէ	քիլէն	12½-13
Րումէլի		12 -12½

ՑՈՐԵՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

8 Նոյեմբեր

Նիւ-Եորք	պատրաստ		79.3.8
»	մարտի	համար	.
» 1907	մայիսի	»	84.1.2
»	հոկտ.ի	»	79.8.8
»	դեկտ.ի	»	81.1.2
Լիվրբուլ	պատրաստ		7.
»	յուլիսի	»	.
»	դեկտ.ի	»	6.4.1.2
»	մայիսի	»	6.5.
Չիգակօ	պատրաստ		.
»	հոկտ.ի	»	71.1.2
»	դեկտ.ի	»	73.7.8
Մարսիլիա	պատրաստ		18.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՐՈՔԻ ԳՈՐԾԵՐ

Թան «Դիւանագիտական Խօսքեր» խորագրին տակ, հետեւեալը կը գրէ Մարոքի գործերուն և Ալճեզիրասի դեսպանախորհուրդին որոշմանց նկատմամբ.

«Թանճէրի հեռագիրները, որոնք անդիկութիւններ կը հաղորդէին Ալճեզիրասի դեսպանախորհուրդին որոշմանց համար (մաքսանենգութիւն, հանրօգուտ չինութիւններ և այլն) դեսպանական մարմնոյն և Մարոքի ներկայացուցիչներուն միջև նախապէս սահմանուած առաջին բանակցութեանց մասին, մինչև մէկ ատենեան ատահաղութիւն յայտ կուտան այն վերապահումներուն համար զորս Մարոք ըրած ըլլայ՝ դեսպանախորհուրդին որոշմանց մասին իր հաւանութեան նկատմամբ: Կ'երեւայ թէ մեծապէս կը չափազանցուի այդ «վերապահումներուն» արժէքը: Օգտակար կը նկատենք, գրութիւններ ի ձեռին, ճիշդը ըսել: Այս անտակ գործերու մէջ երկդիմութիւնները և մութ բացատրութիւնները միշտ լաւ է փարատել: Նախ, ինչ որ ամէնէն գլխաւոր կէտն է, Մարոքի կողմէ տէրութեանց բնաւ ուղղուած չէ պաշտօնագիր մը, ուր այդ վերապահումները պարզուած ըլլան: Երկրորդ, Մարոքի կառավարութիւնը, Ալճեզիրասի Դեսպանախորհուրդին որոշումները ստորագրելով (այդ ստորագրութիւնը, նոյն որոշմանց համաձայն, վաւերացման արժէք ունի) վերջնականապէս ընդունած է Դեսպանախորհուրդին առաջարկած միջոցները: Այդ ընդունելութեան մասին վիճաբանելու և խծբծելու բան մը չկայ: Այդ ընդունելութիւնը ձեւով կնքուած և Մարոք ալ յանձնառութեան տակ է: Կը կրկնենք թէ այդ մասին համաձայնութիւնը բացարձակ է տէրութեանց միջեւ: Հիմա քննենք թէ ինչ է Մարոքի «վերապահումներ» բառածը, աւելորդ համարելով յայտարարել թէ այդ վերապահումները արժէք չունին: Մարոքի կառավարութիւնը, Ալճեզիրասի Դեսպանախորհուրդին որոշումները ստորագրելէ ետք օր մը, «դիտողութիւններ և կարգ մը բաղձանքներ» ուղղեց խալիֆայի դեսպան Գ. Մալմուզիի, որ դիտել տուաւ թէ ոչ ո՛ք կրնայ ջնջել կամ անդամ վաւերացման համաձայնութիւնը: Ասոր Գ. Մալմուզի խնդիրը Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան հաղորդեց սա պաշտօնագրով՝ օգոստոս 5 թուակիր.

«Պատիւ ունիմ գրով կցել ներկայացնել Ձեր Վսեմութեան՝ այն ընդօրինակ զեկոյցը զոր Մարոքի նախարարապետը անպայման կերպով ինծի յանձնեց Ֆէզէն մեկնելու պահուս: Ձեր Վսեմութիւնը պիտի գտնէ այդ զեկոյցին նկատմամբ ըլլալիքը: Այդ զեկոյցը ինծի եղաւ Մարոքի շէրիֆին զոր Ալճեզիրասի դեսպանախորհուրդին որոշմանց իբր անփոփոխ ընդունելէն ու վաւերացնելէն ետք օր մը եղաւ: Ուստի նոյն զեկոյցին մէջ եղած դիտողութիւնները և յայտնուած բաղձանքները կը պահեն այն ամենայն անշօշափելիութիւն զոր, Եւրոպին ու խորհրդակիցներուն հետ ունեցած առաջին տեսակցութիւնները ըսելով, փոխադարձ համաձայնութեան որոշմանց բացարութիւնը ու վերջնականութիւնը միջեւ:»

«Հետեւաբար այդ ընթացիկ զեկոյցը՝ այնքան պաշտ ոչ-պաշտօնական գրութիւն մը, չստորագրուած և վաւերացուելէն ետք օր մը խալիֆական դեսպանին հաղորդուած առոր մեկնելու միջոցին, Գ. Մալմուզիի կողմէ ընդունուած է ամենամեծ վերապահումներով՝ իբրեւ բաղձանքներու պարզ արտայայտութիւն մը, որոնք անզօր են դեսպանախորհուրդին որոշմանց հանդէպ: Այս է այն «բաղադ»ը որ այնքան չափազանցուեցաւ:»

Թան կը հաղորդէ նոյն զեկոյցը որ կը վերաբերի պէնքերու նկատմամբ, եկամտական ու ստեւտրական խնդիրներու, մաքսատուներուն և այլն, որոնք երկրորդական կէտերու կը վերաբերին: Մէկ կէտի վրայ միայն Մարոքի վերապահումները չահեկանութիւն մը ունին, բայց ոչ թէ գործնական արժէք մը. խնդիրը ոստիկանութեան վրայ է: Ահաւասիկ այդ մասին Գ. Մալմուզիի հաղորդած քաղուածքները՝ վերոյիշեալ զեկոյցէն.

«Մարոքի կառավարութիւնը կը հարցնէ թէ պիտի կրնա՞յ, ինչպէս փափաքող է, զինուորական մարզիչները մէկ նահանգէն միւսը փոխադրել: Ոստիկանութեան վերաբերեալ այդ յօդուածը այնպէս կը մեկնէ թէ ո՛չ Ֆրանսա և ոչ ալ Սպանիա միւս տէրութիւններէն աւելի առանձնաշնորհ մը պիտի չունենան: Մարոքի կառավարութիւնը կը բաղձայ որ գործնականին մէջ այդ յօդուածը այնպէս մը գործադրուի որ մարզիչները Եւրոպացի ըլլան, Մարոքի ազգութիւնը չընդունած, նաև հմուտ ըլլան տեղական լեզուին: Հրամաններն ալ այդ լեզուով տրուին, որպէսզի բնիկ զինուորները լաւ մարզուին: Մարոքի կառավարութիւնը կը բաղձայ որ հինգ տարուան պայմանաժամը աւարտելուն պէս, մարզիչ պաշտօնեաները իրենց երկիրները վերադառնան, պէտք եղածին պէս վարձատրուած, առանց պիտի կրնան յաջորդել բնիկ սպաներ: Ցրդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, Մարոքի կառավարութիւնը այնպէս կը նկատէ թէ հանգամանքը այն պահանջումներուն, որոնց վրայ բնիկ հասոյթ ընկերը քննութիւններ պիտի կատարէ, պիտի սահմանուի այն եղանակով որ մի՛ միայն ոստիկանութեան վերաբերեալ պահանջումները խնդրոյ առարկայ ըլլան:»

Թան կը յարէ.— «Ինչպէս կ'երեւայ, Գ. Մալմուզիի հաղորդած դիտողութիւններուն մէջը, Ֆրանսայի ու Սպանիոյ առանձնաշնորհներուն վերաբերմամբ, հակամ մը ունի, ո՛րքան ալ մթին, սեղմելու մարզիչներու դերը: Տէրութիւններէն չատերը արդէն ծանուցին Մարոքի կառավարութեան թէ Ալճեզիրասի Դեսպանախորհուրդին որոշումները, վաւերացուած Էմիրին կողմէ, ատիփանութեան վերաբերող պայմանագրութիւն է, թէ հարկ չկայ մեկնաբանութիւններ տալու անոր, որ շատ յստակ է, թէ բաւական է զայն գործադրել, որուն համար ամբողջ Եւրոպա հաւանած հաւաստահաւ է Մարոքի անմնայուն կացութեան հետեւանքով: Այն կարծեցեալ «առանձնաշնորհները» որոնց վրայ կը խօսի Մալմուզի զեկոյցը, փոխանորդութիւն մըն է տէրութեանց կողմէ՝ այդ երկուքին տրուած, անոնց մասնաւոր կացութեան հետեւանքով: Մարոք, Ալճեզիրասի Դեսպանախորհուրդին որոշումները վաւերացուցած ըլլալով, չի կրնար մերժել ո՛չ այդ իրաւասութիւնը և ոչ ալ այդ կացութիւնը: Ահաւասիկ այս է ամփոփումը ամբողջ այդ պատմութեան: Ինչպէս կ'երեւայ բնաւ այնքան ծանրակշիռ չէ, ինչպէս ոմանք վախնալու երեւոյթը ունին:»

ԵՐՐԵՍԱԿ ՋԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Հռոմէն հետեւեալը կը հեռագրեն Թորինոյի Մեհէրօ լրագրէն.— «Իտալիոյ նախարարապետ Գ. Ճոլիտտի, հեռագիր մը ուղղելով Գերմանիոյ նախարարապետ ֆոն Պիւլով իշխանին, շնորհակալութիւն յայտնեց Ռայխսթագին մէջ արտասանած ճառին Իտալիոյ նկատմամբ յայտնած համակրութեանը համար: Ֆոն Պիւլով իշխանին ճառը իր հակահարուածը պիտի ունենայ Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ՝ յառաջիկայ վերաբացման շրջանին, վասն զի ընկերվարական ու արմատական կուսակցութիւնները որոշած են Երեքեակ Ջինակցութեան յարաբերութեանց խնդիրը յարուցանել՝ զինուորական նոր վարկեր խնդրուելու առթիւ. մասնաւորապէս ամէն կերպով արգելք ըլլալ այդ վարկերուն քուէարկութեանը, նոյն իսկ, հարկին, վիճաբանութիւնները խափանելու դրութիւնը գործադրելով: Մինչեւ մէկ ատենէն յուզում պատճառեց լրագրի մը լուրը՝ ամրութեանց մասին Բաղդադաւոր, ուր, կ'երեւայ թէ, Աւստրիա լռիկ կերպով պաշտպանողական խիստ կարեւոր չինութիւններ՝ Ալփեան սահմաններուն վրայ:»

ՖՐԱՆՍԱ.—Լիպր Բառոլ կ'ըսէ թէ մէկ քանի երեսփոխաններ մտադիր են առաջարկութիւն մը քուէարկել տալու, խորհրդարանի անդամոց սահմանեալ հատուցումը տարեկան 9000 ֆր. էն 15,000ի բարձրացնելու համար:

—Նախարարապետ Գ. Քլէմանսօ դաւառներու կառավարիչներուն ճշգրիտ հրահանգներ տուաւ՝ չատոյլ աւարտելու եկեղեցիներու գոյքերուն ցուցակագրութիւնը:

—Վատիկան բնաւ կարեւորութիւն չի տար եպիսկոպոսներու ժողովին այն քուէին, որ կ'ընդունի կրօնական ընկերակցութեանց կազմութիւնը, այն պատճառաւ որ յանկարծակի տեղի ունեցած է, բնաւ քննուած ու սեւալ ներկայացուած խնդրոյ մը համար: Եպիսկոպոսներէ ոմանք, սակայն, փութացին ծանուցանել Հռոմի թէ հարկադրուած էին հօգանիլ որոշում մը տալու, խնդրոյն վրայ անկատար տեղեկութիւն մը միայն ունենալով:

—Մաթեն կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ սահմանակից հինգ հիւանդանոցներու մէջ հիւծախտին դէմ Պէհրինկի հնարած «Թիւլաղ»ին և «Թիւլոն»ի համար կատարուած փորձերը առաջին արդիւնք մը ունեցած են: Փորձը կատարող բժիշկները հաստատած են թէ հիւանդ կամ առողջ մարդ մը կրնայ դիւրութեամբ տոկալ «Թիւլաղ»ին մորթի տակ ներարկումին, առանց հակազդեցութիւն մը առաջ բերելու: «Թիւլոն»ին գալով, փորձը կատարող բժիշկները հաստատած են թէ այդ չհնացեր, որ ամէնէն աւելի խոյլի համար գործածուած է, փիլիփշեան բարձրութիւններ առաջ բերած է՝ թոքերու վիճակին մէջ, բայց ամէնէն աւելի բժիշկներուն ուշադրութեան առարկայ եղող պարագան այն է թէ խոյլէ վարակուած տղոց վրայ ոսկերը ու աչքի հիւանդութիւնները մեծապէս կ'անհետանան:

—Ֆրանսայի արձանագրութեանց վարչութիւնը հրատարակեց 1905ի ժառանգութեանց վիճակագրութիւնը, դասաւորած արքերու հաչուէին: Ահաւասիկ համառօտութիւնը այդ վիճակագրութեան.— 1,047,471 բաժիններէ ժառանգութեան տուրք գանձուած է. այդ բաժիններուն ամբողջ արժէքն է 5,691,738,251 ֆր.: Ամբողջ մանրամասնութեամբ. 561,440 բաժիններ՝ 1էն 500 ֆր. 251,876՝ 507էն 2,000. 164,260՝ 2,000էն 10,000. 53,662՝ 10,000էն 50,000. 8,565՝ 50,000էն 100,000. 5,148՝ 100,000էն 250,000. 1,568՝ 250,000էն 500,000. 620՝ 500,000էն մէկ միլիոն. 224՝ 1էն 2 միլիոն, 84՝ 2էն 5 միլիոն. 10՝ 5էն 10 միլիոն, 9՝ 10էն 50 միլիոն և 5 ալ 50 միլիոնէն աւելի:

—Եկեղեցական գոյքերու ցուցակագրութիւնը կը չարունակուի այն տեղերը, ուր տակաւին չէ կատարուած: Ցարդ 65,000 ցուցակագրութիւններ տեղի ունեցած են. տակաւին 3,605 կան կատարուելիք 46 գաւառներու մէջ:

ՖՈՆ ՊԻՒԼՈՎ ԻՇԽԱՆԻՆ ՃԱՌԸ.— Լոնտոնէն հետեւեալը կը գրեն Լէնտեքանս Պէլժի թղթակիցը.— «Բաց ի այն կէտերէն ուր կողմնակցութիւն մը կը տիրէ գերմանական ամէն բանի համար, Գերմանիոյ նախարարապետին ճառը շատ սիրով ընդունելութիւն մը գտաւ Անգլիոյ մէջ, նոյնիսկ մինչեւ մէկ աստիճան անվստահութեամբ: Լոնտոնի մէջ սա համոզումը կը տիրէ թէ Մարոքի գործը, որ քիչ մնաց եւրոպական կինճոաւթիւն մը առաջ բերէր, ուղղուած էր անգլեւ-ֆրանսական համաձայնութեան դէմ և հիմա Անգլիացիները կ'ուզեն գիտնալ թէ Գերմանիա, այդ համաձայնութիւնը ուրիշ միջոցներով գլորելու չյաջողելէն ետքը, մինչեւ հիմակ ալ չի ջանա՞ր միւս միջոցներով ձեռք բերել այդ նպատակը: Անգլիացիները ուրախ ըլլալով հանդերձ Գերմանիոյ նախարարապետին սիրալիր խօսքերէն՝ անգլեւ-ֆրանսական համաձայնութեան և Ֆրանսայի նկատմամբ, կը կասկածին թէ մ'՛ դուցէ մասնաւոր նպատակ մը ըլլայ այդ խօսքերուն տակ: Լոնտոնի մէջ դիտել կը տրուի թէ ֆոն Պիւլովի կողմէ եղած դարպասները, թէեւ պատուալից ակնարկութիւններով խառնուած, միշտ ապրուած ու անորոշ բան մը ունին, որով շատ բան կը պակսի անոնց արժէքէն: Ոչ ոք, նոյն իսկ Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնարանին և Ֆրանսական դեսպանատան մէջ, կը կասկածի թէ ֆոն Պիւլով իշխանը ինչ ըսել ուզած է՝ Ֆրանսայի հետ սիրալիր համաձայնութեան մը մասին խօսելով: Դիտել կը տրուի թէ եղածը եթէ լուրջ առաջարկութիւն մը ըլլար, անկէ առաջ Բարիզի գերման դեսպանատունը դիմումներ պիտի ընէր արտաքին գործոց պաշտօնատան և կամ Գերմանիոյ նախարարապետը՝ Պերլինի ֆրանսական դեսպանին մօտ: Արդ, այդ տեսակ բան մը բնաւ ունեցած չէ: Ամէնէն ճշգրիտ բանը զոր ֆոն Պիւլով իշխանը կ'առաջարկէ Ֆրանսային այն է «համաձայնութիւն մը անհատական և ճարտարագործական նախաձեռնութեան ընդարձակ կալուածին վրայ»: Լոնտոնի մէջ Գերմանիոյ նախարարապետին ճառին այդ մասը իբրեւ հրաւէր մը կը նկատեն ֆրանսական դրամագլուխներուն՝ Գերմանիա վերադառնալու համար, ուր երբեմն մեծապէս կ'աջակցէին գերման ճարտարարուեստին, և ուրկէ մեծ համեմատութեամբ ետ առնուեցան Մարոքի գործէն առաջ: Կ'ենթադրուի, սակայն, թէ ֆրանսական դրամագլուխները ո՛րքան փութկոտ պիտի չըլլան պատասխանելու այդ հրաւէրին և նախամեծար պիտի համարին անգլեւ-ֆրանսական ձեռնարկութիւնները, ինչպէս է, օրինակի համար, Մանչի տակէն թունելը:»

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ նախագահ Գ. Ռուզվէլթ հնգշաբթի իրիկուն հիւրն էր Բանամայի Պետութեան, որուն նախագահը անդամ մը տուաւ, Բանամայի ջրանցքին ամբողջ երկայնքը ու նաւահանգիստին մէջ պտոյտ մը կատարելէ ետքը: Այդ պտոյտին առթիւ Գ. Ռուզվէլթ երեւան ստուլ ճառ մը ըրաւ, ինչպէս կ'ընեն ջրանցքին գործաւորները: Բանամայի հանրապետութեան Գ. Ռուզվէլթ ճառ մը խօսելով, յանձնարարեց Բանամացիներուն պահպանել խաղաղութիւնը և ըսաւ թէ Մ. Նահանգները պիտի չմիջամտեն Բանամայի, ո՛րքան ատեն որ խաղաղութիւնը անխզելի մնայ. ջրանցքին համար ալ ըսաւ թէ անիկա նոր տեսած էր Ֆրանսայի ձեռնարկած ու կատարած գործը. Նաեւ ըմբռնած էր ջրանցքին ստուարանած դժուարութիւնները և պատասխանատուութիւնները:

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԿԻՆԵՐԸ.— Ամերիկացի և Անգլիացի կիներուն յատկանշական ընդհարութիւնները յաճախ պատճառ կ'ըլլան բանավէճերու լրագրական հրապարակին վրայ: Ինչ բանգեչէ որ իր ազգին կը վերապահէ ընկերական կեանքի մէջ օրինակելի յառաջադիմութիւններ ունենալու առաւելութիւնը: Մէկը միւսին զիջում չի ծախեր: Այս վիճակին մէկ նոր օրինակն ալ երեւցաւ վերջերս Նիւ Եօրք Հէրըլտ լրագրին մէջ: Լորտ Նորթքլիֆ ըսած էր թէ անգլիացի այրերը լաւագոյն էրիկներն են: Տարակոյս չկայ որ այդ յայտարարութիւնը հացու նախատինք մըն էր ամերիկացիներուն համար, վասն զի անոնք ուրիշէն աւելի լաւագոյն էրիկներ ըլլալու յաւակնութիւնը: Բրուքլ անուն ամերիկացի գրագէտ մը Հէրըլտի մէջ հրատարակած երկար յօդուածով մը ուզեց հաստատել թէ Անգլիացիները կը ծեծեն իրենց կիները կամ շատ խստութեամբ կը վարուին անոնց հետ, ինչ որ Ամերիկացիները մինչ իսկ չեն ամչնար: Հետեւաբար անգլիացի էրիկը շատ վար կը մնայ ամերիկացիին: Հէրըլտի մէջ բանավէճի ունեցող այս խնդիրը բուռն կռիւ մը փոխանեցաւ. Նամակները հեղեղաման տեղացին թերթին վրայ: Եւ աւելի կիներ և այրեր, որոնք Անգլիոյ մէջ ապրած էին, իրաւունք տուին Բրուքլի: Ամերիկացիի մը հետ ամուսնացող անգլիացի կին մըն ալ գրեց թէ անհուն երջանիկ եղած է իր ամուսնոյն հետ: Նիւ Եօրքի և չրջակայ քաղաքաց մէջ բնակող անգլիացի այրերն ու կիներն ալ նամակներ գրեցին: Ասոնցմէ մէկը կը խոստովանէր թէ իրենց կիները ծեծող այրեր կան, բայց ստորին դասակարգին մէջ: Այս պարագան, սակայն, փաստ մը չէր անգլիացի ամէն էրիկներուն վարուց համար: Ուրիչ յատկութեանց գալով, անգլիացի էրիկը, խօսք այր մարդ է և ընտանեաց գլուխ, և ոչ թէ կնոջ գլխաւոր ծառան, որպէս է յաճախ Ամերիկայի մէջ: Ամերիկացիի մը հետ ամուսնացող անգլիացի կին մը, Անգլիացիի մը հետ ամուսնացող ամերիկացի կին մը և գրեց թէ շատ ծիծաղելի են ամերիկացի կիները, որոնք օթէլներու և բանսիոններու տուներու մէջ կ'ապրին և իրենց չափազանց անձնասիրութեամբ անդադար կը մնան և իրենց էրիկները կստիպեն հեղութեամբ կը հանդուրժեն ամուսնութեան անարժան վիճակներ: Անգլիացիները կը պահանջեն կիներէն, կատարել իրենց ամուսնական ու մայրական պարտաւորութիւնները. այսպիսի պահանջում մը խստապարտութիւն կը նկատուի Ամերիկայի մէջ: Վերջապէս այս խնդիրը ամենայն ուժգնութեամբ կը ծեծուի ամերիկեան մամուլին մէջ. երկուստեք իրենց ամէն պաչարը սպառելէ ետքն ալ կը կարծուի թէ տեղի տալու չպիտի ըլլայ:

ԹԷՅԻՆ ԽՈՍՏԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Արուեստին պէս թէյն ալ իր ժամանակը ունի: Կամիջութիւնները և ուղղութիւնները ունի: Իր բարեշրջումները երեք գլխաւոր ատենամներու կը բաժնուի, հասցուած, մաղուած և թրծուած թէյ: Հիմակուան մարդիկ վերջին ուղղութեան կը պատկանին: Այս տարբեր դրութիւնները ցոյց կուտան իրենց ժամանակին ոգին: Որովհետեւ կեանքը ինքնին արտայայտել բան մըն է, մարդոց անգիտակից արարքներն ալ ամէնէն ներքին խորհուրդներուն արտայայտութիւններն են: Քրիստոս 500 տարի առաջ ապրող նշանաւոր չինացի իմաստասէր մը Կոնֆուկիոս ըսած է որ «մարդս չի պահուիր»: Անօրեւոյ կեանքի ամփոփութեանց մէջ եղած շատ մը երկրորդական բաներ այնքան կրնան բացատրել մեր ամէնէն բարձր գաղափարները և ձգտումները որքան իմաստասիրութեան և բանաստեղծութեան ամէնէն բարձր մեծութիւնները: Նոյն իսկ ինչպէս որ տարբեր մարդոց տարբեր զինիներ ամէնէն աւելի սիրելը կը մատնանիշէ տարբեր ժամանակներու մէջ եւրոպական տարբեր ազգերու ունեցած տարբեր ինքնախառնութիւնները, այնպէս ալ թէյի գաղափարականը կը յատկանշէ ծայրագոյն արեւելեան քաղաքակրթութեան զանազան երանգները:

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ ՓԱՐԻԶԻ

Քանի մը ամիսէ ի վեր Բարիզի մէջ շատ կը խօսուի վիճակահանութեանց ստամոքներու և մեծ պարգեւներու վրայ, որոնք աղքատ մարդոց բաղդը կը շինեն: Ճշմարիտ մոլեգնութիւն մը կը տիրէ այդ մասին: Սակայն մեծ պարգեւը ամէն ատեն բաղդաւոր չըլլար: Պէտք է որ առաջին պարգեւ չահողը կարգ մը դժուարութիւններ ձեռք առնէ, Բարիզցի սափրիչ մը, Ատոլֆ անուն, որ վերջերս 100,000 ֆր. չահած է վիճակահանութենէն: Ուրախութեան առաջին վայրկեաններէն յետոյ, սափրիչը կնոջը հետ գլուխ գլխի տուած, սկսաւ խորհրդակցիլ:

—Երբ մեր յաճախորդները իմանան թէ առաջին պարգեւը չահած են, բնաւ դրամ չպիտի վճարեն սպասեանս. արդէն կանոնաւորապէս չեն վճարեր:

Ուստի այր և կին որոշեցին գաղտնի պահել առաջին պարգեւը չահած ըլլալնին: Բայց շատ դժուար եղաւ այդ բանը: Ատոլֆ ու իր կինը, որոնք շատ կը սիրէին խորտիկներ ճաշակել, իրենց սենեակը կը քաշուէին լաւ կերակուրներ ուտելու և ընտիր գինիներ խմելու համար: Միայն թէ երբ մէկը մանէր խանութէն ներս, իսկոյն կը պահէին համադամները և գինին չիչերը: Այնպիսի երեւոյթ մը կ'առնէին, իբր թէ պարզ արգանակ մը կը խմէին, չիչ մը գարեջուրի կամ մըրգօղիի հետ: Կիրակի օրերը, կառք մը կը վարձէին ժամով և պտոյտի կ'ելլէին. նոյն իսկ Բարիզի չրջակայքը զբօսական պտոյտներ կը կատարէին, կառախումբի առաջին կարգի տոմսակ գնելով: Բայց միշտ սա վախը ունէին թէ երեւան պիտի ելլէր իրենց պահած գաղտնիքը: Վերջապէս օրին մէկը, Ատոլֆ ծանրախոհ չեչտով մը յայտարարեց խանութին մէջ.

—Մէկ ամիս առաջ, հարիւր հազար ֆրանք չահեցայ վիճակահանութեան մը մէջ:

Այս լուրը մեծ ուրախութիւն առաջ բերաւ խանութին մէջ: Յաճախորդները, որոնք մեծ մասամբ դերասաններէ կը բաղկանային, կէս մը օճառուած և սափրուած դէմքով ոտքի ելան և ողջագուրեցին սափրիչն ու կինը: Սկսան չրջապար մը դարձնել անոնց բոլորտիքը. յետոյ ըրնպաղաղաք գոչեցին:

—Բնականաբար, ամէն մէկերնուս բաժին մը հանած ես: Ո՞րքան պիտի տաս մեզի:

—Պարոննե՛ր, վաղը, ձեզի պիտի ըսեմ:

Անհամբերութեամբ սպասեցին յաջորդ օրուան: Առաւօտէն սկսեալ, ո՛չ միայն ամէն օրուան յաճախորդներ, մեծ մասամբ դերասան, այլ և ուրիչ յաճախորդներ խանութ ներկայացան: Զարմանքով տեսան նոր դէմք մը, այսինքն ուրիչ սափրիչ մը, որ մեծ քաղաքավարութեամբ ընդունեց զիրենք:

—Ո՞ւր է Ատոլֆը, հարցուցին ամէնքը մէկէն:

—Ատո՞լֆը մի: Իր ծննդավայրը դարձաւ, պարոններ. երէկուընէ սկսեալ ինծի փոխանցած է խանութը:

Նախկին սափրիչը ամէնէն խելացի որոշումը տուած էր. այնպէս չէ՞:

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՐՈՒՍՏ ԿԱՏՈՒՆ

Ուլվըրհամբթըն (Բէնսիլվանիա) մէջ վերջերս մեռեր է Բինքէյ անուն կատու մը, որ աշխարհիս ամէնէն հարուստ կատուներէն մէկը նկատուած է: Անցեալ տարի, իր տիրոջ Գ. Պէնժամէն Ֆ. Տիլլէյի մահուան վրայ, վաճառական Ուլվըրհամբթընի մէջ, այդ կատուն 40,000 անգլիական ոսկի ժառանգած էր կտակով: Արդարեւ, Գ. Տիլլէյ իր երկու կատուներուն ձգած էր ատոնք, իբր հոգող և խնամակալ կարգելով Միս Աննա Ռոչը: Երկու փիսիկները և իրենց մայրագիրը դոհ ու երջանիկ կ'ապրէին, երբ Բինքէյ օրին մէկը տկարացաւ և քանի մը օրուան հիւանդութենէ յետոյ մեռաւ, կողովին վրայ հանած մէկ վերջին հեծեծանօք: Ուստի իր ընկերը ժառանգեց ամբողջ հարստութիւնը, որ ամուրի էր և քաշուած կեանք մը կ'անցընէր:

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կիրակնօրեայ վարժարանի դասերն սկսան. մինչեւ ամսոյ գլուխ կ'ընդունուին դեռ դիմողներ: 7 ամսոյ չրջանի մէջ կ'ուսուցանին վաճառականական գիտելիք, տնտեսականութիւն և առուտուրի մէջ պատահած ամբողջ հաշիւներ: Ասոնց և լեզուաց վրայ մասնաւոր դաս ուզողներուն ալ դիւրութեամբ կը տրուի: Յաջողողք կը ստանան վկայագիր և գործի կը դրուին վաճառատանց մէջ:

Դիմել Բաղդասարեան վարժարան, Բանալթի: 1—4

Հիմնադիր - Տնօրէն

ՅԱԿՈԲ ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Պալայի ատեանին տրուեցաւ Վեհ. Սուլթանին սենեկապետներէն Րիզա պէյի:

— Իզլայի առաջին ատեանին՝ Նէմէնի նախորդ ատենադպիր Զէքի էֆ.ի, որ նոյն պաշտօնով Պրուսայի նահանգը փոխադրուած է: Միրխմիրանի ատեանին՝ Շէրիֆ Սաատէտտին պէյի: Իզլայի երկրորդ ատեանին՝ կրթական նախարարութեան քննիչ մարմնոյն անդամ և յանձնաժողովի ու օտար վարժարաններու քննիչ Սալի՛հ պէյի: Սամիէի ատեանին՝ Բ. Դրան հաշուակալութեանց դիւանին երկրորդ միւմէյիզ Խայրի պէյի:

— Բարիզի օսմ. դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Ալֆրէտ Մուսա Սուրսուք պէյի առաջին քարտուղարութեան տիտղոս տրուեցաւ:

— Ականաւոր Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Վեհ. Սուլթանին սենեկապետներէն Ֆաիզ պէյի: Առաջին կարգի Օսմանիէ՝ Կայսր. Բժշկական վարժարանին ուսուցիչներէն Ֆէրիտ Ֆէյզուլլահ փաշայի: Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Թոդառնոժարանի զինուորական Խորհուրդին դիւանին միւմէյիզներէն Ֆէրիտ պէյի: Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ եպարքոսական թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Սիւաս պէյի: Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ խալաճարան Պոլիս չոգենաւային Ընկերութեան վարչական Խորհուրդին նախագահ Ուիթօ Նածարի ասպետին և Տնօրէն Քարմինէ Կանօ ասպետին:

—Երկրորդ կարգի Շեֆգաթ՝ Կայսր. Պալատան երկրորդ Տնօրէն ու Կայսր. պարուհիներու վերատեսուչ Իզզէթ պէյի կնոջ՝ Սաատէթ հանըմի և երրորդ կարգի աղջկանը՝ Ալիէ հանըմի:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԷՐԶՐՈՒՄԻ նահանգին նոր կուսակալ Նազըմ պէյ իր պաշտօնատեղին ժամանած է:

ՎԻԷՆՆԱՅԻ օսմ. դեսպան Մահմուտ Նէտիմ փաշա, արձակուրդ ստացած ըլլալով, յառաջիկայ չաբաթ օրը Կ. Պոլիս պիտի ժամանէ:

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Գերմանիոյ ու Պարսից դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով, տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ: Պարսից դեսպանը նաեւ տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ:

ՓՈՂՈՑԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒՄ.— Քաղաքապետ Րէշիտ փաշա նկատելով որ Դալաթիայէն Բերա տանող Թրամուէյի ճամբան շատ նեղ է, որոնց մինչեւ Նիւ-Քաֆէ Գալարըմ ընդարձակուելու համար, գնել միջեւ Վոյվոտայի հին պահականոցին գտնուած խանութները, և այդ կերպով նոյն փողոցը լայնցնել: Այդ մասին հարկ եղած գործողութիւնները կատարուելու վրայ են:

ԻՏԱԼԻՈՅ Մարկարիթա մայր թագուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ, շնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան Իտալիոյ դեսպանատան մէջ: Բոլոր դեսպանատանց պաշտօնեաները, երէկ, դրօշներով զարդարուած էին:

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ.— Զաթալ Աղզըր ու Գույլու մէջտեղը, Զոնկուլտաքէն անցնելով, Տրքովլի դրութեամբ՝ այսինքն նեղ գիծով երկաթուղի մը պիտի չինուի՝ երկրին ածխահանքերուն արտադրութեանց արտածումը ու փոխադրութիւնը դիւրացընելու համար:

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՆ.— Լ. Հէրըլտ գովեստով կը խօսի Շիրքէթի Խայրիէի չոգենաւերուն կանոնաւոր երթեւեկութեանը վրայ, որով մեծ դիւրութիւն մը կ'ընծայուի ժողովրդեան, մանաւանդ առաւօտուն կանուխ կամուրջ իջնող և իրիկունները ուշ ատեն Վերին Վոսփոր երթալու համար սահմանուած երթեւեկութիւնները: Շիրքէթի Խայրիէի վարչութեան այդ հանրօգուտ կարգադրութեան շնորհիւ միջին դասակարգը պիտի կրնայ ձմեռը Վոսփորի գիւղերը բնակիլ: Այդ պարագան արդէն կը հաստատուի անով որ իրիկունները ուշ ատեն կամուրջէն մեկնող չոգենաւերու մէջ բազմութիւնը խիստ չատ է:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանին դասախօսութիւնները, որոնք Րամազանի առթիւ դադրած էին, ամսոյս 11ի չաբաթ օրը պիտի վերսկսին:

ԱՒՍՏՐԻՈՅ դեսպանը ու դեսպանուհին, առջի գիշերը, ճաշ մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան Ռումանիոյ արտաքին գործոց պաշտօնարանին քաղաքական դիւանին Տնօրէն Գ. Բոզէթի, Աւստրիոյ դեսպանատան խորհրդական Գ. Օթօ ու կի՛ր ը, զինուորական կցորդ Պարոն Կիլլ ֆոն Կիլլինկէն զօրավարը եւ այլն:

—Բուլղարիոյ մարքիզը ու մարքիզուհին, նոյն օրը, Գ. ու Տիկին Բոզէթիի հետ, դեսպանատան չոգեմակոյկով պտոյտ մը կատարեցին:

ՀԵԼԼԷՆ կառավարութիւնը Իսքէչէի մէջ փոխ-հիւպատոսութիւն մը հաստատելով, այդ պաշտօնին կոչեց Գ. Անժէլ Անկելոսը:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղիին հասոյթները, 1906 յունուար 1էն մինչեւ հոկտ. 21, եղած են 11,371,312 ֆր.: Անցեալ տարուան նոյն ժամանակամիջոցին էին 11,358,498:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Հայտար Փաշայի նաւահանգիստին ճարտարապետ գերմանացի Գ. Վալտորֆ ու օգնականը՝ Գ. Պարկոլա, որոնք Անատոլուի երկաթուղիին Ընկերութեան կողմէ Մերսին ղրկուած էին, նոյն տեղը ու Եումուրթալըքը մեծ նաւահանգիստի վերածելու խնդիրը ուսումնասիրելու, աւարտեցին իրենց պաշտօնը: Այդ երկու ճարտարագէտները իրենց տեղեկագրին մէջ

ՄԱՀ
ՄԱՔՍՈՒՏ ԷՖ. ՀԱՐԵՆՑԻ

Ցաւով կ'իմանանք, վերջին պահուն, թէ Մաքսուտ էֆ. Հարենց յանկարծամահ եղեր է երէկ գիշեր, իր բնակարանին մէջ, Պէօյիւքտէրէ: Հանգուցեալը երկար ատեն գործունէութիւն մը ունեցած էր առեւտրական ասպարէզին մէջ, ուր պատուաւոր անուն մը կը թողու: Իսկ ազգ. շրջանակի մէջ, իր վերջին երկարատեւ պաշտօնավարութիւնը եղած է Ղալաթիոյ Խնամակալութեան անդամակցութիւնն ու գանձապետութիւնը զորս կը վարէր օրինակելի կանոնաւորութեամբ ու անձնուիրութեամբ:

Մաքսուտ էֆ. Հարենց իբր վաթսուն տարեկան էր, ամուսնացեալ և զաւակաց հայր: Պատուական հայր մըն էր ընտանիքի և ընկերական աղնիւ ձիրքերով օժտեալ անձնաւորութիւն մը, գործունեայ և լեզուագէտ:

Մաքսուտ էֆ. Հարենց երէկ իրիկուն Պէօյիւքտէրէի չոգենաւին մէջ յանկարծական տկարութիւն մը զգաց և իր բնակարանը հասնելէն քիչ ետքը հոգին աւանդեց:

Այս տխուր առթիւ մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք հանգուցեալին ընտանեաց ու զաւկըներուն:

ԱՏԱՆԱՅԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Արեւելքի երէկուան թիւով հրատարակեցինք Ատանայի մեր թղթակցին Նոյեմբեր 1 թուականով նամակը որ կը նկարագրէր Տ. Մուշեղ եպիսկ.ին վերադարձը Սիսէն: Ստորեւ կը փութանք հրատարակել այդ թղթակցութեան վերջին մասն ևս որ հետաքրքրաշարժ մանրամասնութիւններ կը բովանդակէ և կը խօսի նաեւ եպիսկոպոսական ձեռնադրութեան պարագաներուն վրայ ի Սիս:

«Առաջնորդարանին մէջ, Տ. Մուշեղ եպիսկ. ընդունեց Մուշեղեան, Աշխէնեան և Արամեան երկսեռ վարժարաններու աշակերտները, որոնց երկսեռ երգեցիկ խումբը հոգեխօսիկ չեչտերով երգեր երգեցին: Նախ Արամեան մանկապարտէզի պզտիկները, յետոյ Աշխէնեանի պզտիկները մանկական սրտագին ուղերձներ կարդացին նորապսակ Սրբազանին ուղղուած, շնորհաւորելով և կարողութիւն մաղթելով: Քիչ վերջը, Ս. Առաջնորդը պատըշգամին առջեւ նստաւ իր աթոռին վրայ, մինչ եկեղեցւոյ բակին մէջ երկսեռ աշակերտներ շարուած էին և հետաքրքիր աչքերով կը դիտէին իրենց կրթասէր

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մոնիդէօռ Օռիանդալ (Moniteur Oriental) անգլեւ-ֆրանսական օրաթերթը, իր երէկուան թիւին մէջ, սա համակրական ու պատուաբեր տողերը նուիրած է Արեւելքին.—

«Մեր հայ պաշտօնակիցը, Արեւելք, որ արդէն 23 տարուան գոյութիւն ունի, նոր շրջան մը թեւակոխեց որ կ'արդարացնէ այն համարումը զոր կը վայելէ ամէնուրեք: Նոյեմբեր 1էն ի վեր, այս օրաթերթը սկսած է հրատարակուիլ մեծ ծաւալով և բոլորովին նոր տառերով՝ ճոխ թուղթի վրայ: Խմբագրութիւնը այնպէս մը վերակազմուած է որ կը բաղկանայ տաղանդաւոր գրագէտներէ որոնք հայ համայնքին համարումը կը վայելեն:

«Արեւելք կը վաճառուի տասը փարայի:

«Ուրախութեամբ կ'ողջունենք մեր պատուական պաշտօնակիցը՝ որուն կ'ուղղենք մեր լաւագոյն բաղձանքները»:

Թարգմանելով մեր պատուարժան պաշտօնակցին այս խրախուսական տողերը, մեր խորին շնորհակալիքը կը յայտնենք Մոնիդէօռի Խմբագրութեան և մանաւորապէս անոր մեծայարգ Տնօրէնին՝ Պ. Ժորժ Պէլլիսի:

ՅԱՏՈՒԿ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԷՆՆԱ, 20 Նոյեմ. — Սոֆիայէն կը հեռագրեն Բոլիթիշէ Քորէսբոնտէնցի թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ընդհանուր հիւպա-

…

փոխ վրէժով իշխանին ձառին վրայ, Իւմանիթէ լրագրին մէջ կը յայտարարէ թէ Գերմանիոյ նախարարապետը անկարելի բան մը չի պահանջեր Ֆրանսայէն, որ մեծ սխալ մը պիտի գործէ, Գերմանիան մեկուսացնելու աշխատելով: Ընդհակառակը պէտք է աշխատի վերջնական խաղաղութիւն մը հաստատել Գերմանիոյ հետ: Ֆրանսա, եթէ տակէ աղատ, յաջողի բարեքում մը առաջ բերել անգլեւգերման յարաբերութեանց մէջ, Եւրոպայի խաղաղութիւնը բոլորովին ամուր հիմերու վրայ պիտի հաստատուի:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Ղալաթիոյ Սակարանին կիսամսեայ հաշուեյարդարութեան առժամեայ սակերն են. Օսմ. միացեալին 290 ղրշ. րէբօր, Անատոլեան երկաթուղին 10 սանթիմ տէբօր, հարիւր քոնսոլիտէն 102 ղրշ. 30 փր. իսկ երկաթուղին 152 ֆր., Ռէժին 19 ոսկի 25 փր. հաշուեփակ, 10 հատին համար 60 ղրշ. րէփօր որոշուեցաւ:

ՓԱԿՈՒՄ 7/20 Նոյեմբեր

Օսմ. Թոնս. Միաց. 4%	Օ. Ո.	102	33
Ամէնէն բարձր գին	»	102	35
Ամէնէն վար գին	»	102	28

Ռումէլի Երկաթուղի գոց	ֆր.	150	75
Ամէնէն բարձր գին	»	151	25
Ամէնէն վար գին	»	150	62½
Թրանսվալ	»	59	—

ԲԱՑՈՒՄ 8/21 Նոյեմբեր

Օսմ. Թոնս. Միաց. 4%	Օ. Ո.	102	29
» » » ժամը 6½ին	»	102	29
Ռումէլի Երկաթուղի	ֆր.	50	62½
» » ժամը 6½ին	»	151	50
Պրէտի Տոնսիէ էժէքսին Ա.		331	50
» » Բ		268	50
Քարափ Կ. Պոլսոյ		453	—
Անատ. երկթ. պարտթ. Ա. շարք		516	—
» » Բ. շարք		514	—
» » բաժնեթուղթ Ա. Ո.		18	10
Շիրքէթի Խայրիէ	»	41	50
Շիրքէթի Խայրիէ Համիտիէ	»	05	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	70
Օսմ. ծխախոտ		19	21
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		11	05½
» ժուիսանս		6	22
» պարտաթուղթ		495	—
Թրանսվալ	ֆր.	60	—
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ		314	50
Փալիա Բարա Այտըն		700	—
Միտիլլի պանքա	Օ. Ո.	6	—
Սալոնիկի պանքա		175	—
Մեսինա Ատանա պրտղթ. Ա. Ո.		17	—
Բարասու առանձնաշնորհեալ		146	—
» սովորական		138	—
» 5% պարտաթուղթ		92	—
Քարափ Իզմիրի		266	—
Փոխառ. Հելլենական 5%		—	—
Հելլենական պարգեւաւոր թղթ.		435	50
» »	Օ.Ո.	4	05

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ.Ո.	1	90
Օսմ. » 8 »		4	50
Ռումէլի երկաթուղի	ֆր.	2	25

Փոխ. հրապարակ Օսմ. Պանքայի

	գնում		վաճառում	
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	109	30	111	12½
չէք	109	32½	110	12½
Բարիզ ամիս ֆր.	23	1¼	22	81
չէք	23	10	22	91
Պերլին մարք	18	70	18	60
Վիէննա քուրոն ֆիօր.	21	98	21	88

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	ղրշ.	109	37
Ֆրանսական »		87	05
Գերմանական 20 մարք	»	106	10
Բօլ Իմբէրիալ		90	20
Մէճիտի տարբերութիւն	»	107	23
Արծաթ մանրուք	»	102	30
Մեթալիք		100	20
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	67

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Նոյեմբեր

Միացեալ Օսմ. պատք.) բաց.	Օ.Ո.	93	75
) գոց.		93	63
Օսմանեան Կայս. Պանքա		17	37
Էժիբսիէն միացեալ		102	25
Անգլիական քոնսոլիտէ		86	81
Հելլենական 5% 1889		52	75
» Մոնոբօլ		53	50
Պուլկարական փոխառ. 1892		101	50
Թրանսվալ		2	43
Ռանտ Մայն		6	02
Ռուսական 4% 1888–889		76	50
Ճարոնական 4%		—	
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ		25	50
Դրամազեղչ		6	—

ԲԱՐԻԶ 21 Նոյեմբեր

Միաց. Օսմ. պրտղթ.)բաց	ղչԱ.Ո.	4	80
)գոց		94	75
Ռումէլի երկաթուղի	ֆր	152	—
Թրանսվալ	»	63	50
Օսմ Կայս Պանքա	»	683	—
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	447	
Պոլիս Բաղտատի	»	704	—
Օսմ մաքսատուն	»		
Ֆրանս. Ռանթ 3%		96	07
Քրէտի Լիոնէ	»	1209	
Ռուսական 4% 1901	»	75	50
Իտալական Ռանթ	»	103	35
Սպանիական արտաքին	»	95	52
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	270
Դրամազեղչ Ֆրանս Պանքայի		3	—

ՊԵՐԼԻՆ, 19 Նոյեմբեր

Օսմ. միացեալ		94	90
Ռուսական 4% 1902	մարք	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	146	30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամսուան		20	210
Դրամազեղչ			

ՎԻԷՆՆԱ 21 Նոյեմբեր

Ռումէլի երկաթուղի	քուրոն	164	20
Վիէնըր Պանք Ֆէրայն	»	557	25
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	95	51
» Լոնտոնի »	»	241	20
Ռուսական 5% 1906	»	84	40
Օսմ Ռէժի		—	—
Դրամազեղչ		—	—

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ
ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն քրօն, ամբողջովին վճարուած:
Պահեստի գումար 36 միլիոն քրօնի չափ:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են: Ցիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր:

Վինըր Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 100 ոսկիէն վար գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3: Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն:

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3	օր	100–150	ոսկի գումարի համա		
6	»	151–200	»	»	»
10	»	201–500	»	»	»
15	»	501–1000	»	»	»
30	»	1001 և անկէ վեր	»		»

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տետրակին պարունակած գումարը:

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ մը կը յանձնէ անչափահասի անունով բայց այդ պարագային նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ ուսի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու:

Խնայողական Սնտուկէն զատ: Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններով:

ԱՄԷՆՈՒՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ ԱՊԱՀՈՎՈՒԱԾ

Զղացուութիւն, կէս գլխացաւ, քնահատութիւն, ինֆլիւէնցա եւ ամէն ջղային հիւանդութիւն, ապահով բուժում կը գտնեն, տուփէօս ՊԸ. ՌՕՆՆԷԼԻ հակաջղացուական դեղահատներու միջոցաւ: Գին, տուփ, գործածութեան հետ, 3 ֆրանք, բոլոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի: Մթերանոց, Տոքթօռ Գունեկ եւ ընկ. 75 Գօէթի փողոց, Բարիզ, Կ. Պոլիս, Ճ. Մէզիքի որդիք եւ ընկ. բոլոր դեղավաճառաց քով: 19—30

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոս 2|14 եւ 320 Սեֆէր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նաղըլ խան, Հէզա Լն փողոց, Թիւ 14, Բօօբէրամթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Նէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պաղչէ Գաբու, Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ:
Պոլիս, Մ. Մ. Ի. Սաաօք եւ Ռօտիղի, Շէյխ Իւլ Իսլամ խան, Պաղչէ Գաբու Թիւ 10:
Պոլիս, Ապտի պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց:
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պաղչէ Գաբու, Իզմիր փողոց:
Պոլիս, Իհսան պէյ, Իզզէթ փաշա խան:
Գատըգիւղ, Բեամիլ էֆ., շուկայի հրապարակ:
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճատտէսի:
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի:
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօյոկօս Եօանիտէս, Նաւակատան մօտ:
Շիշլի, Մ. Ի. Ռօսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, Թիւ 137:
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան:
Բէնաիք, Բ. Սօմմարիբա:
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.:
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտէս, կայարանի հրապարակ:

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ: 9—50

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ՛ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ՛

ԼԱՄԲԱՐԻ ՇԻՇ "ՔԱՐԱՔ"Օ

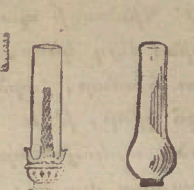

ՃՄԷՆ մեծութեամբ եւ ամէն ձեւով

Լամբարի միւս շիշերէն տասը անգամ աւելի կը դիմանայ խոնաւութեան եւ պաղ ջուրի մէջ, եթէ նոյն իսկ վրան սրսկէք՝ երբ վառած լամբերուն վրայ կը գտնուին շիշերը:

ՖԻԼԹՐ "ՉԷՄԲՐԼԷՆ" (Բասթէօրեան դրութեամբ)

Լաւագոյն ֆիլթրը՝ թիֆոյի եւ ուրիշ հիւանդութիւններու զերծ մնալու համար

Դիմել Էլիաս Բարաքօ եւ եղբօր ընդարձակ վաճառատունը, Պոլիս, Ֆինճանճըլար, Րիզա Փաշա խան, ուր կը գտնուին ապակիէ, յախճապակիէ եւ բիւրեղէ առարկաներ, զուտ ճաշնական ապրանքներ, յախճապակիներ եւայլն: Մասնաճիւղերը կը գտնուին Ղալաթիա, Թիւնէլ փողոց, Թիւ 46, Պրուսա Մահմուտ Փաշա խան: 15 26

EL DIA
ԵՒ ՏԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.

Ընդդէմ հրդեհի եւ ծովային արկածներու

Դրամագլուխ 10,000,000 ՓԷԶԷԹԱ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ՊԱՐՍԵԼՈՆ [Սպանիա

Նախագահ Վարչական Ժողովոյ
ԳԱՄԻԼՕ ՏԷ ԱԿՈՒԻՐՌԷ ՊԼԱՆՔ

Վարիչ Տնօրէն
ԼՈՒԻ ՏԷ ԱԿՈՒԻՐՌԷ

Ընդհանուր Տնօրէն
41 50 Պ. ՖՈՒՔՍ ՀԷՔ
Ղալաթիա, Վօյվօտա խան

ՑԱՄԱՔԱՅԻՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՊԱՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ
VICTORIA DE BERLIN

Ունի օժիտ, բոլակի ճիւղեր

Ապահովագրեալ գումար 1904ին	Ֆր.	1,491,279
Պահեստի դրամ 1904ին	»	605,718,000

Հաստատուած 1853 ամեն. 20ին ար- քայական հրովարտակով եւ ուղղակի հսկողութեան ներքեւ:
ԸՆԿ. ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ
Օսմ. Կայս. Պանքա եւ Քրէտի Լիոնէ
Վարիչ գործակատարութեան
24 50 ԱՐԱՄ. ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ
Լիազօր Ընդհ. Ներկայացուցիչ
ՖՕՍԿՕԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Կալաթա, Արապեան խան

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերութ. Շաբաթական ամենն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ.

Խտատիւ շոգենաւը նաւապետ Անտըլիէ, երկուշաբթի, 19 Նոյեմ. 1906 (Ը. Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 4ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ չորեքշաբթի 21 Նոյեմ 1906 (Ը. Ե.) կէսօրէ ետքը, ժամ երեքին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլլի, Իզմիր եւ Պիրէոն:

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան:

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատւոյ վկայական և շքանշան ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ:

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ:

Բերա	) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին:
	) 2. » » Գալաթա Սէրայի դիմաց:
Կալաթա	) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ:
	) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց:
Պոլիս	) 1. Սուլթան Համամ թիւ 2:
	) 2. Սուլթան Գայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13:
Սկիւտար	) Չարշը Պօյը, Թիւ 120:

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Ֆիւզ Օղլուի տունը: 16 14—50

ԹՈՄԱՍ ՌԻՒԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօն	Անուանք	Թօն	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սարֆօ	1119
Ալէքթ	3607	Տամինօ	938	Հինտու	372	Միքատօ	3557	Սիբիա	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1 57	Սիվիա	119
Աթինօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէց	595	Մոնդէպէլլօ		Սցէրա	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	534	Իակօ	2354	Մուցիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորտինօ	1264	Էպքօ	3464	Իտաեօ	5 40	Նէքօ	1 33	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	448	Էլտսքատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օտիս	4100	Թոքիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էցաքօ	184	Քլէօս	1053	Օթէլլօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիբսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարէօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քոմօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Զիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4583	Լէրանթօ	2272	Րիալթօ	3329	Վ. քլթուցն.	239
Սօսէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րինալտօ	1553	Եէտս	1350
Գոլորատօ	4235	Կիկանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Րոլլօ	1613	Զէցօ	1200
Դանկօ	2905	Կոզօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1789	Թորօ	
Դորսօ	895	Կրսանօ	1695	Մարէնկօ	1473	Րոզացիս	136	Մայօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.

Ուռալինօ շոգենաւը, Նաւապետ Բրօֆթ:

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.

Մինտօ շոգենաւը, Նաւապետ Պրանտըն:

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22—24, Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 2—50

Cie RUS E

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ

Նոյեմբեր
Գշ. 7/20 Սեվաստաբոլ ժամը 10ին առաւօտուն, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն:
Եշ 9/22 Օտեսա ժամը 10ին առաւօտուն:
Շբ 11/24 Մեթէյիւս, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առաւօտուն:
Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն: 36—52

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կառախմբ. երթեւեկ.
1906 Սպտ. 14 (Ն. Տ.) ուրբաթ օրէն սկսեալ
ՔՕՆԻԱ—ԷՐԷՅԼԻ—ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառխմ. 622

Կայարան		Ապր. և Ճմբ. Առաւ.
Գօնիա	մեկ.	12 30
Գաչին խան		1 01
Չումրա		1 45
Արըզ Էօրէն		2 13
Մանտասուն		2 42
Գարաման	ժմն.	3 13
	մկն.	3 28
Սիարօվա		3 54
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 44
Ալաճա		5 20
Էրէյլի	ժմն.	5 45
	մկն.	6 05
Պուլկուրլու ժմն.	իրիկ.	6 20

ԴԱՐՁ Կառխմբ. 621

Կայարան		Ապր. և Ճմբ. Իրիկ.
Պուլկուրլու	մկն.	6 35
Էրէյլի	ժմն.	6 53
	մկն.	8 50
Ալաճա		9 17
Այրանճը-Տէրպէնտ		10 04
Սիարօվա		10 43
Գարաման	ժմն.	11 07
	մկն.	11 22
Մանտարուն		11 55
Արըզ Էօրէն		12 24
Չումրա		1 —
Գաչին խան		1 36
Գօնիա ժմն.	իրիկ.	2 05

49 —50

ՍԱՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
ԱՌԺԱՄԵԱՅ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉԸ

20 ղրուշ փոխան 60 ղրուշի

Սուրբ երկիր, Նկարագր. Ս. Երուսաղէմի, պատկերազարդ, Տ. Եպիսկ. Պալեան, գին 6 ղրուշ. — Համեմատութիւն Տիկին, Ա. Տիւմա, Թրգմ. Պետրոս Ասրուանի, 8 ղրուշ. — Փիլիսոփային աշակերտը, Բոլ Պուրժէ, Թարգմ. Օ. Չիֆթէ Սարաֆ, 6 ղրուշ. — Պատմութիւն պաշտամանց հին եւ նոր ազգաց՝ Խ. Ե. Մխիթարեան, 6 ղրշ. — Ծիծաղական ծաղիկներ, փունջ առաջին, Ռուբէն Որբերեան, 6 ղրշ. — Մանուշակներ՝ ոտանաւոր՝ Պօղոս Նուպարեան, 5 ղրշ. — Ամուսնական առողջաբանութիւն՝ Տր. Բէյման, Թրգմ. Սիսակ 5 ղրշ. — Լուծեալ սէր, գրեց Բենիամին Եղիազարեան, 4 ղրշ. — Բառարան Թուրքերէնէ հայ. յօրինեց Ս. Մ. Գասապեան, 5 ղրշ. — Կոկոններ՝ ոտանաւոր՝ գրեց Ե. Տ. Եղիազարեան 5 ղշ. Տիկին Ռօժ Նոռուա Ռօտ, Թարգմ. Զարմայր Զուկէս ղշ. — Ազատ նշոյլներ, արձակ և ոտանաւոր, գրեց Բ. Իսպէչէր Զուկէս ղրշ. — Պատմ., իմաստ., վիպական, բանաստեղծական, գիտական, առողջաբանական եւն., վերոգրեալ 12 հատոր գիրքերը, որոնք իրենց այլազան պարունակութեամբ ամէն հասակի եւ սեռի ընթերցման արժանի են, անհաւատալի գնով մը մի միայն 20 ղրուշ վճարելով կրնան ստանալ Սաճեան գրատունէն, Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար Եօգուշը, Թիւ 29, գաւառաց համար բօստի ծախք 7 ղրուշ աւելի:

Հասցէ՝

Տէրսաատէթտէ, Զաքմաքճըլար Եօքուշընտա, Նիւմէրօ 29, Սաճեան քիւթիւպխանէսինէ: 3—10

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.

Դրամագլուխ 24,000,000 ֆրանք

ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ Վ.ՃԱՐՈՒԱԾ
ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹԵՐՈՎ
ԵՒ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐՈՎ

Վարչական Խորհուրդը կազմուած է սապէս — Պ. Ի. Տրէօ՝ պատուակալ նախագահ. Պ. Ժան Քեամազօղլու՝ նախագահ. Պ. Էփիէն Ֆրանկիադիս՝ փոխ-նախագահ, իսկ Պ. Պ. Ժ. Փօրուի Ներսէս Քարուլէ. Մաձաս է Էվրինոս Պ. Լամպրինեյտի Լ. Զարիֆի՝ անդամ:

Կեդրոնական Տնօրէնութիւնը կը գտնուի Աթէնք, Սոֆոկլ փողոց, Թիւ 6 Մասնաճիւղեր ունի Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Կ. Պոլիս, Իզմիր, Պիրէոս, Վոլօ, Սուրիա, Պատրաս, Քանտիա, Քալամաթա, Խրէտէ:

Պոլսոյ մասնաճիւղին մէջ կը կատարուին հետեւեալ գործողութիւնները. — Փոխատուութիւններ՝ հաշուընթացով ու արժեթուղթերու եւ ապրանքներու փոխարէն, դրամագլուխ, փոխանակագիրներ հրապարակ հանել, չէքեր. վարկագիրներ եւ հեռագրական հրամանով վճարումներ Եւրոպայի, Թուրքիոյ Եգիպտոսի ու Եւրոպայի վրայ հաշւընթացներ արժեթուղթերու պահպանութիւն կտրոններու եւ արժեթուղթերու գանձում սակարանական հրամաններու գործադրում մեր հրապարակին եւ արտասահմանի վրայ, գնում եւ վաճառում պարզ եւ աւոր արժեթուղթերու ինչպէս Օսմանեան Ազգային Պանքային Թրքական, Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէնի, Վիլ տը Բարիզ, Վիլ տը Բրիւսել Քրէտի Ֆոնսիէ տը Ֆրանսի արժեթուղթերուն կանխիկ կամ մասնակի վճարումներով:

Աւանդ տ-ուած դրամի տոկոսներ	
Ուզուած ատեն դրամ քաշելու հմ.	3%
Վեց ամսուան համար	3½
Մէկ » »	4 —
Երկու » եւ աւելիի համար	5 —

35—50 Տնօրէնութիւն

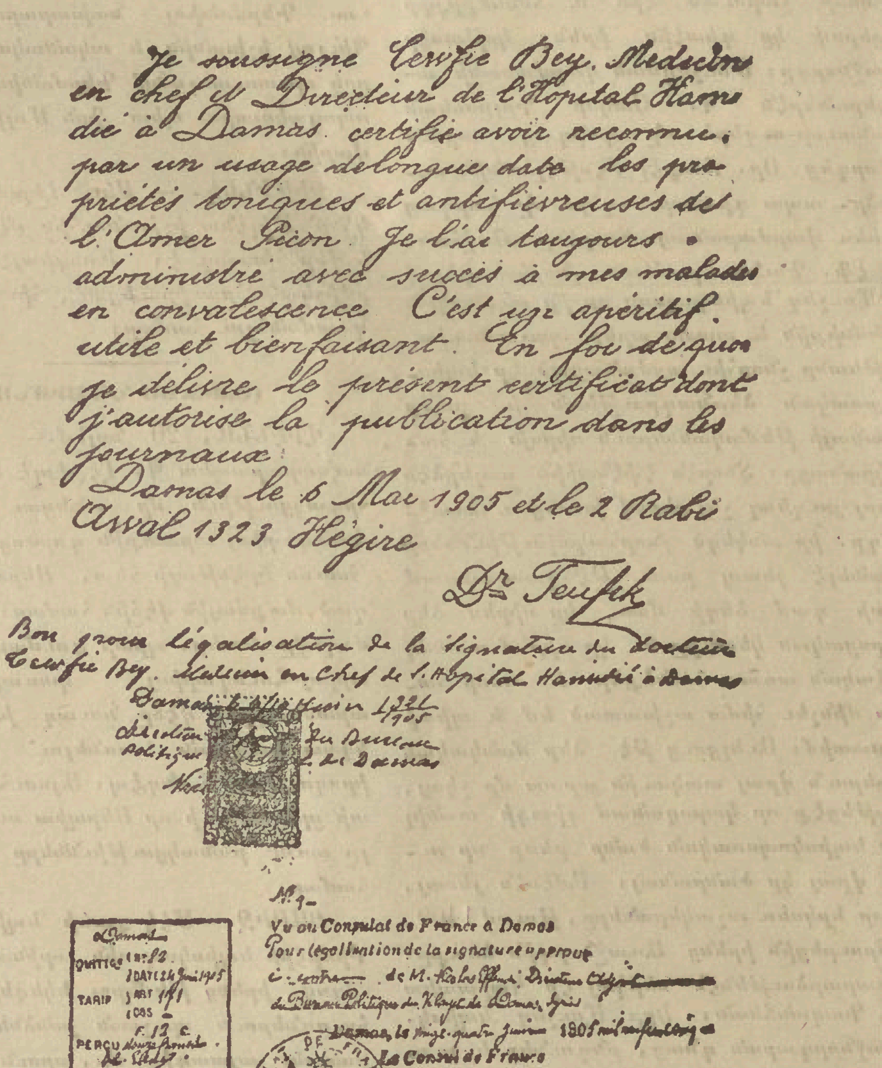
PHARMACIE DE L'HÔPITAL HAMIDIÉ
DAMAS, SYRIE

Damas, le ——— 190—

Je soussigné Tewfic Bey, Médecin en chef et Directeur de l'Hôpital Hamidié à Damas certifie avoir reconnu par un usage de longue date les propriétés toniques et antifiévreuses de l'Amer Picon. Je l'ai toujours administré avec succès à mes malades en convalescence. C'est un apéritif utile et bienfaisant. En foi de quoi je délivre le présent certificat dont j'autorise la publication dans les journaux.

Damas le 6 Mai 1905 et le 2 Rabi Awal 1323 Hégire

Dr Tewfik

Bon pour légalisation de la signature du Docteur Tewfic Bey, Médecin en Chef de l'Hôpital Hamidié à Damas

Vu au Consulat de France à Damas pour légalisation de la signature apposée ci-contre de M. ... Damas, le vingt-quatre juin 1905 ... Le Consul de France

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ես, ստորագրեալս, Տօքթ. Թէվֆիք Պէյ, Ս. բժիշկ և Տնօրէն Դամասկոսի Համիտիէ հիւանդանոցին, ներկայիւս կը յայտարարեմ թէ երկար գործածութեամբ կրցայ հաստատել Ամէր Բիքոնի այժ տալով (tonique) և հակաջերմական յատկութիւնները: Միշտ ամենայն յաջողութեամբ գործածեցի զայն ապաքինութեան հասած հիւանդներուն: Պիտոյ և առողջարար ախորժաբեր մըն է:

Որոյ ի հաստատութիւն՝ տուեցաւ ներկայ վկայականս, արտօնութեամբ լրագրաց մէջ նաեւ հրատարակուելու:

ՏՕՔԹ. ԹԷՎՖԻՔ

Դամասկոս, 6 մայիս 1905 24 26

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Իսիս	Նայլօզօրիս
Մինիա	Էմէյսիս
Րափիտէս	Պոզրիս
Ֆէյպոր	Մօէրիս
Նաւպօն	Ֆայէրի
Նավառին	Ֆարօս
	Թիպս

Գրսի ետ շոգենաւը Սեւ Ծովէն Կ. Պոլիս գալ նշելով դէպի Լիվըրբուլ ուղեւորելու համար:

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, Նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, Էլեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին:

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին: Տոմսերին Կ. Պոլսէ Լիվըրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւերուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին:

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹԸԼ եւ Ընկ.

Գործակալք

Ուիթըլ խան, Պաղչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
26—50 31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըր պլ.

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Երեք ամիսը երկու անգամ կը ճամբեն Լիվրբուլի եւ Արեւելից մէջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Լուքանիա	12952	Սլավօնիա	10605
Քամբանիա	12950	Սիլվանիա	5598
Քարմանիա	20000	Ուլթոնիա	10402
Քարօնիա	20000	Պրէսիա	3500
Ումպրիա	8127	Վերիա	3228
Էթրուրիա	8111	Բավիա	2910
Լուզիթանիա	32500	Սիրիա	2950
Նօրէթանիա	32500	Սիբերիա	2935
Սաքսօնիա	14280	Սարակօսա	2200
Իվէրնիա	14058	Ալէբբօ	2 50
Քարբաթիա	13603	Շէրպուրկ	1620
Բանօնիա	9851		

Դիմել առ ՎՈԼԹԸՐ ՍԻԿԸՐ և ԸՆԿ.
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց
20—50

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒԲԵԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

Կիներու ակումբները Լոնտոնի մէջ. — Մեծ երգահաններու շուրջը. — Ինչէ մեռնիլ. — Սոսկալի ոճիրներ:

Կանանց նոր ակումբի մը վրայ կը խօսուի, որ մօտերս Բարիզի մէջ պիտի բացուի: Երկար ատենէ ի վեր Լոնտոն այդ մասին առաջ անցած է Բարիզէն. Լոնտոնի Սըմմըրվիլ ակումբը ութը հարիւրէ աւելի կին-անդամներ ունի: Միջակարգեան դարդացած դասակարգին կը վերաբերին այդ կիները, որոնց մէջ կան ուսեալ օրիորդներ ալ, ազատասիրական դասախօսութեամբ ճարելու սա. պուած: Ալեքսանդրա ակումբի մէջ կը հաւաքուին աղնուական տիկիններ: Անդամակցութեան տարեկան տուրքն է մէկ անգլիական ոսկի: Ակումբը մեծ պերճանքով յարդարուած է և գրասեր սեռէն ո'չ ոք կ'ընդունուի: Այրերը ոչ և է պատրուակով չեն ընդունուիր հոն, և ո'չ իսկ իբր հիւր: Այդ ակումբը, ուր դաւառի աղնուական տիկինները շաբաթներով կը մնան, վանքի մը պէս ամփոփ է: Ակումբին բժիշկը կին մըն է: Եօնիէ ակումբն ալ շատ վայելուչ է, և աւելի թոյլատու ոգի մը ունի. Թէ' բարձր դասու և թէ' միջակարգեան դասու կիներ կ'ընդունի իբր անդամ: Գործաւորուհիներու առաջին ակումբը, Սօհօ ակումբ, հիմնուած է Միս Հէնլիի կողմէ, եւ քիչ ատենի մէջ քանի մը ակումբներ հիմնուած են միեւնոյն թաղին մէջ: Սօհօ ակումբ սատուրան ժամը եօթէն մինչեւ իրիկուան ժամը տասնմէկ բաց է: Անդամակցութեան համար տարեկան երկու շիլին կը վճարեն: Ակումբը ճաշարան մըն ալ ունի, ուր գործաւորները կրնան քիչ ծախքով ճաշել: Ընթերցարան մը եւ պարարան մը կը գտնուին: Գործաւորուհիները իրենց ազատ ժամերուն մէջ ղեկավարութիւն ունին երգ ու նուագ սորվելու. ակումբին մէջ հինգ դաշնակներ կան:

*** Սաստիկ հետաքրքրաշարժ վիճակագրութիւն մը, անգլիական երաժշտական հանդէսի մը կողմէ հրատարակուած ի մասին մեծ երգահաններու մահուան թուականներուն և անոնց արտադրած ու. մէնէն նշանաւոր գործերուն: Միայն մահուան երգահաններուն վրայ կը դառնայ այդ վիճակագրութիւնը, ուր երգահանին անուան քով գրուած են այն թուականը, ուր արտադրած է իր երաժշտական գլխաւոր գործը, և մահուան թուականը. — Պախ, Մեսսա սի Մինեօր՝ 48 տարեկանին, մեռած 65 տարու: Համտէլ, Մեսի, 56 տարեկանին, մեռած 74 տարու: Հայտըն, Քրէասիօն, 65 տարեկանին, մեռած 70 տարու: Մօցարթ, Տօն Ժիօվաննի, 31 տարեկանին, մեռած 35 տարու: Վէպէր, Ֆրայշուց, 30 և 33 տարեկանին, մեռած 39 տարու: Շուպերթ, Սեմֆօնի ան իւբ Մաժեօր, 31 տարեկանին, մեռած 31 տարու: Մէնտէլսըն, Էլի, 37 տարեկանին, մեռած 38 տարու: Շուման, Քոնսերթօ տը Բիանօ, 31-35 տարեկանին, մեռած 46 տարու: Վակնէր, Մեթր-Շանթեօր, 45-54 տարեկանին, մեռած 69 տարու: Պրահմս, Ռեքիեմ, 32-35 տարեկանին, մեռած 63ին: Այս ցանկին վրայ պէտք է աւելցնել մեծ երգահան Ռոսսինի անունը, որ իր առաջին օփերան Իբօլիթ է Արիսի, յօրինած է 51 տարեկանին: Մեռած է 79 տարու:

*** Երկրին աւելնէն մօտիկ գտնուող միջնոլորտական խաւերուն մէջ տարածուած շողին պտղուածները կը կոչուին մշուշը և կը խանգարեն օդին թափանցկութիւնը, ամէն անգամ որ ջրաշոգին շրջապատող օդին բարեխառնութեան աստիճանէն բարձր ըլլայ: Ատենէ մը ի վեր Կ. Պոլսոյ ալ շատ առատ կը ծածկուի մշուշով, աւելի կամ նուազ թանձր, տաքուկ և խոնաւ, որ երթեւեկութեանց յապաղման պատճառ կ'ըլլայ: Բայց ամենէն աւելի Բարիզի ու Լոնտոնի մէջ է որ չափազանց թանձր կ'ըլլայ մշուշը: Երբեմն կը պատահի որ կառքերու երթեւեկը կը դադրի կատարեալ մթութեան պատճառաւ: Ցաճախ կը ստիպուին օդային կազի կանթեղները և ուրիշ ջահեր վառել: 1873ին, անհուն մշուշ մը միեւնոյն ատեն պատած է հին և նոր աշխարհի երկիրներու մեծ մասը: 1822ին և 1823ին, մշուշները այնքան թանձր եղած են Ֆրանսայի մէջ որ ցերեկ ատեն աչքով կրնային դիտել արեգակը, առանց նեղուելու: Համբի Գ.ի յիշատակագրին մէջ կը կարդանք մշուշի մասին. «1858 յուն. ի քանըլչորսերորդ օրը, Բարիզի ու շրջակայքին վրայ բարձրացաւ չափազանց թանձր մշուշ մը, գլխաւորաբար կէս օրէն մինչեւ յաջորդ օրը. ո'չ ոք կը յիշէր թէ այդպիսի հոծ մշուշ պատահած ըլլայ ատկէ առաջ: Այնքան մթութիւն և մշուշ կը տիրէր որ միասին քալող երկու հոգի չէին կրնար իրար տեսնել, այլ լոյսի պէտք կար՝ զիրար ճանչնալու համար: Կէս օրէն երեք ժամ յետոյ միայն փարատեցաւ մշուշը: Վայրի սագեր և ուրիշ կենդանիներ գտնուեցան փողոցներուն մէջ. ատոնք թռած ատեննին զարնուած էին տանիքներու և ծխնելոյզներու, որով վար ինկած էին:» Մշուշը առողջութեան վնասակար է և ուղեղային հարբուխ կը պատճառէ:

*** Ռամպույեէի (Ֆրանսա) մէջ մեծ յուզում առաջ բերաւ հայրասպանութիւն մը, որ իր ահաւոր պարզութեամբ կը յիշեցնէ Էմիլ Զօլայի Լա Թէռ անուն գործը: Անցեալ կիրակի, վաթսունըվեց տարեկան ծերունի մը՝ Պ. Պէլամժէ, իր աղջկան կողմէ սպաննուեցաւ քանինիլի պարագաներու մէջ: Այդ վայրագ աղջիկը սպաննեց իր հայրը, սա պարզ պատճառաւ որ շատ ապրած էր ան և մանաւանդ որ 300 ֆրանքի չափ եկամուտ մը ունէր, զոր կ'ուզէր իր անձին պահել, ուրիշին վրայ բեռ չըլլալու համար: Հայրասպան աղջիկը կանխամտածութեամբ գործած է իր ոճիրը, սուր զէնքի մը միջոցաւ հայրը վիրաւորելով կոկորդէն և յետոյ խեղդելով զանի: Ծերունին, մեռնելէ առաջ, պայքարած էր աղջկանը դէմ: Հայրասպան աղջիկը ձերբակալուած է:

— Ուրիշ ահաւոր ոճիր մըն ալ գործուեցաւ Ռամպույեէէ քիչ հեռու Սօվաժ գիւղին մէջ: Մառի Լուէթ անուն կին մը, որուն ամուսինը՝ Նախկին պաշտօնեայ երկաթուղիի ընկերութեան մէջ, գինետուն մը բացաւ: Իր նոր սկսած գործը յաջողութիւն պիտի գտնէր, եթէ երբեք ոգելից ըմպելիի անձնատուր չըլլար: Ամուսինը քանիցս գիտողութիւն ըրաւ այդ մասին, բայց ի զուր: Ուստի սկսաւ ծեծել իր կինը: Այդ միջոցին ալ անօգուտ ըլլալով, ամուսինը ա'լ տունը չէր յաճախեր գինետէ և գործ գտած ատեն կ'աշխատէր: Ցաճախ երբ տունը դառնար՝ իր տեղը գրաւուած կը տեսնէր: Ամուսնոյն հանդուրժողութեան առջեւ՝ Մառի Լուէթ սկսաւ ուղածին պէս կեանք վարել: Այնպէս որ մէկ տարուան մէջ իր բնակարանը ժամադրավայր դարձաւ երկրագործներու և գործաւորներու: Հակառակ իր հանդուրժողութեան, ամուսինը ստիպուեցաւ հեռանալ բնատանեկան յարկէն: Անցեալ կիրակի գիշեր, Մառի Լուէթի դրացիները երկու անգամ արթնցան, երգեր, ծիծաղներ լսելով, որոնց խառնուեցան յիշոցներ ու աղաղակներ: Հետեւեալ օրը, Մառի Լուէթ սպաննուած գտնուեցաւ իր անկողնին մէջ, կիսամերկ, գլուխը մասամբ թաղած վարագոյրներուն տակ: Սրունքները վար կախուած էին, կապուտցած նշաններով: Դիակը բռնաբարման նշաններ ալ կը կրէր իր վրայ: Գանկին ստորին մասը ահաւոր վէրք մը ունէր: Գողութիւնը չի կրնար եղած ըլլալ ոճրին շարժառիթը, քանի որ օրը օրին կ'ապրէր զոհը: Մէկէ աւելի մարդիկ գործած են սպանութիւնը և տակաւին ձերբակալուած չեն: